

Hyvinkään kaupungin hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2022–2025

Sisällys

1	Hyvinkään kaupunki ja yhteistyökumppanit hyvinvoinnin ja turvallisuuden rakentajina	2
1.1	Yhteisenä tehtävänä hyvinvoinnin ja turvallisuuden rakentaminen	2
1.2	Hyvinkään kaupungin perustehtävät hyvinvoinnin ja turvallisuuden kannalta	4
1.3	Hyvinvointi ja turvallisuus käsitteinä	8
1.4	HYTE-kerroin kuntien rahoituksessa	11
2	Ulkoistetut hyvinvointi- ja turvallisuuspalvelut	13
2.1	Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymä	13
2.2	Keski-Uudenmaan pelastuslaitos	16
3	Hyvinvointimme ja turvallisuutemme tila	18
3.1	Talous ja elinvoima	18
3.2	Lapset, nuoret ja lapsiperheet	20
3.3	Työikäiset	22
3.4	Ikäihmiset	23
3.5	Kaikki ikäryhmät	24
3.6	Turvallisuus	25
4	Hyvinkään Pelikirjan painopistealueet ja linjaukset	27
5	Hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat	28
6	Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2022–2025	30
	Lähteet	40
	Liitteet	41
	Liite 1. Hyvinkään HYTE-kertoimen indikaattoritiedot	
	Liite 2. Hyvinvointikertomuksen hyvinvointisuunnitelman 2020 raportointi	
	Liite 3. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden raportointi	

1 Hyvinkään kaupunki ja yhteistyökumppanit hyvinvoinnin ja turvallisuuden rakentajina

1.1 Yhteisenä tehtävänä hyvinvoinnin ja turvallisuuden rakentaminen

Kuntalain (410/2015 § 1 ja 9) mukaan kunnan tehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueen elinvoimaa sekä järjestää tarvittavat palvelut ekonomisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestäväällä tavalla. Lain mukaan kunta voi tuottaa nämä palvelut itse tai hankkia ne joltain muulta palveluntuottajalta. Hyvinkäällä toimitaan jo nyt – tulevaa hyvinvointialuetta ennakoiden – molemmilla tavoilla: hyvinvointia ja turvallisuutta edistetään omalla palveluntuotannolla, kun taas kaikki sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastus- ja ensihoitopalvelut ostetaan kaupunkiorganisaation ulkopuolelta.

Hyvinkäällä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen rakenteet ovat muuttuneet tällä vuosituhannella historiallisen paljon, sillä aluksi pelastus- ja ensihoitopalvelut siirtyivät 1.1.2004 Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen tuottamiksi. Myöhemmin kaikki Hyvinkään kaupungin aikaisemmin itse tuottamat sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyivät Keski-Uudenmaan sosiaali- ja terveysalan kuntayhtymän, Keusoten, järjestämisvastuulle 1.1.2019 alkaen. Hyvinkäällä ennakoitiin näin valtakunnallista sote-uudistusta, jota koskevan esityksen eduskunta hyväksyi kesällä 2021 ja jonka myötä hyvinvointialueiden toiminta käynnistyy 1.1.2023. Myös kevättalvella 2020 puhjennut globaali koronaepidemia ja samanaikainen haastava talous- ja työttömyystilanne ovat vaikuttaneet syvällisesti kuntalaisten hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen.

Keusoten muotoutumisen myötä Hyvinkään kaupungin 2.745 työntekijästä (31.12.2018) noin tuhat sosiaali- ja terveysalan asiantuntijaa siirtyi kuntayhtymän palvelukseen vuoden 2019 alussa.

Samalla kaupungin käyttökatteesta siirtyi kuntayhtymän hallintaan peräti 2/3. Tällä hetkellä (heinäkuu 2021) Keusotessa työskentelee kuuden kunnan alueella kaikkiaan 3.905 ammattilaista. 31.7.2019 henkilöstömäärä oli 3.591. Hyvinkään kaupungin työntekijämäärä on samaan aikaan laskenut 1.512:sta (heinäkuu 2019) 1.426:een (heinäkuu 2021).

Tämä massiivinen rakennemuutos on tarkoittanut perustavaa laatua olevia ja kauaskantoisia muutoksia Hyvinkään kaupungin taloudellisissa toimintaedellytyksissä, osaamispääomassa, arjen käytänteissä, asiakassegmenteissä, toimenkuvissa ja jopa toimintaafilosofiassa. Kaikkien sote-palveluiden ja -ammattilaisten siirtyminen kuntayhtymään on muuttanut radikaalisti Hyvinkään kaupungin roolia pahoinvoinnin ja ongelmien lieventäjästä hyvinvoinnin ja turvallisuuden takaajaksi. Ratkaiseva muutos on ollut se,

HYVINVOINTI- JA TURVALLISUUSSUUNNITELMA 2022–2025

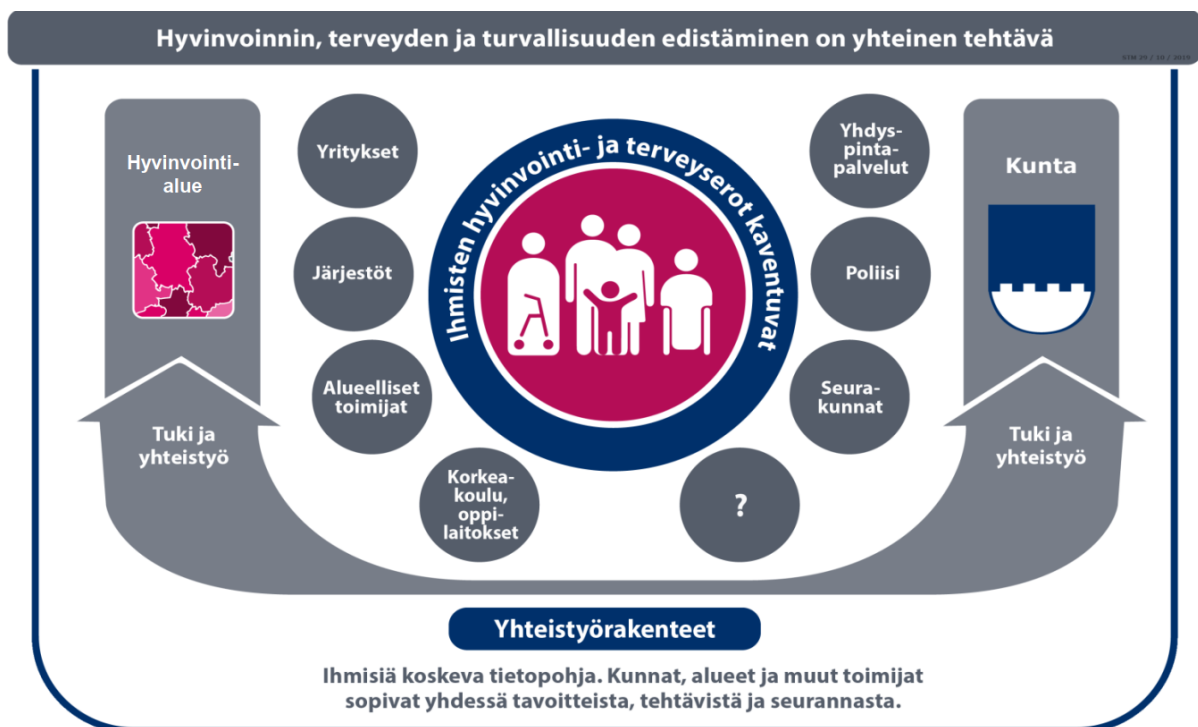
Erilaisten hyvinvointi- ja turvallisuuskäytäntöjen avulla kuvataan hyvinkääläisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden tilaa sekä saadaan koottua oleellinen tieto osaksi kaupungin vuoropuhelua, suunnittelua, päätöksentekoa ja toimeenpanoa.

Laaja hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma tehdään koko valtuustokaudeksi.

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaan 2022–2025 on koottu tuorein hyvinvointi- ja turvallisuustieto Hyvinkään osalta ja toisaalta asetettu seuraavalle neljälle vuodelle hyvinvointi- ja turvallisuustavoitteet, joita arvioidaan ja suunnitellaan uudelleen toimialoilla ja palvelualueilla tilanteen niin vaatiessa.

että kaupungin perustehtävän fokusta on siirretty jo muutaman vuoden ajan määrätietoisesti ja tiiviissä vuorovaikutuksessa yhteistyökumppaneiden kanssa reaktiivisesta, korjaavasta työstä kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä lisäävään proaktiiviseen työhön; asioiden ennakointiin ja kaikkien kuntalaisten palvelemiseen diagnooseista riippumatta. Kaupunkiorganisaatio on tietoisesti siirtynyt ongelma- ja sairauslähtöisyydestä ratkaisu- ja terveyskeskeisyyteen.

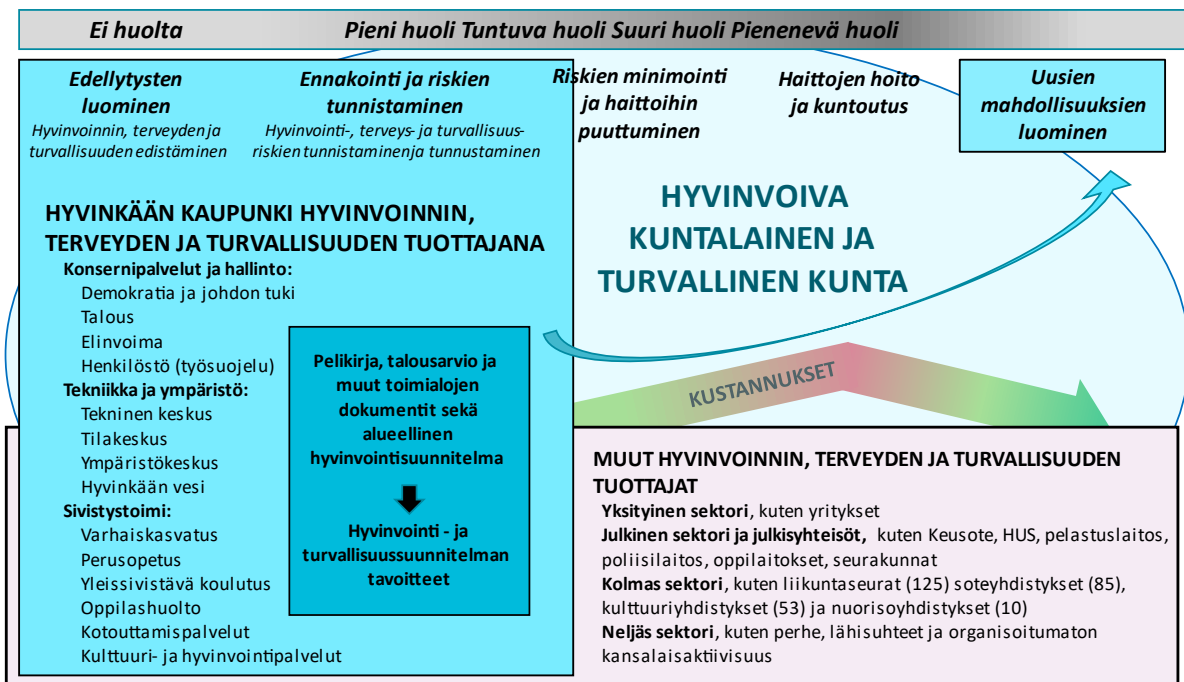
Hyvinvoinnin ja turvallisuuden vahvistamisesta pitävät huolta paitsi kaikki Hyvinkään kaupungin toimialat, palvelualueet ja työntekijät, myös kattava joukko yhteistyökumppaneita kaikilta neljältä sektorilta. Suomen hallituksen esitys hyvinvointialueiden perustamisesta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistamisesta hyväksyttiin eduskunnassa kesällä 2021. Sote-uudistuksen tavoitteena on tuottaa palvelut nykyistä kustannustehokkaammin, tasapuolisemmin ja laadukkaammin sekä saada kavennettua ihmisten välisiä hyvinvointi- ja terveyseroja. Kuten sosiaali- ja terveysministeriön kuviosta 1 ilmenee, hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden tietoon perustuva edistäminen on kaikkien yhteinen tehtävä.

KUVIO 1. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden yhteinen työkenttä (Hätönen 2021)

Sote-uudistusta on edistetty ja hyvinvointialuetta rakennettu Keski-Uudellamaalla jo usean vuoden ajan, joten konkreettisia vastuualueita ja todellisiin resursseihin perustuva työnjakoa ennen kaikkea yhdyspinoilla on onnistuttu jo kirkastamaan. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ja toisaalta erilaisten haasteiden ratkaisemisen työnjakoa sekä Hyvinkään kaupunkiorganisaation erityisiä vastuu- ja painopistealueita voidaan tällä hetkellä kuvata seuraavalla sivulla olevan kuvion 2 mukaisesti. Kaupunki operoi voittopuolisesti vaaleansinisellä alueella

- 1) luoden edellytyksiä ja ennakoiden riskejä
- 2) tarjoamalla kuntalaisille uusia mahdollisuuksia edistää omaa hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta.

KUVIO 2. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden rakentamisen työnjako Hyvinkäällä.

Hyvinkään kaupunki ja keskeiset kumppanit tuottavat suoraan ja epäsuoraan merkittävän määrän hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Konkreettisenä esimerkkinä tästä ovat erilaiset kuntosali- ja liikuntaryhmät, joita toteutetaan niin julkisten palveluiden, yritysten, yhdistysten kuin vapaaehtoisten toimesta. Yhteistä näille kaikille on se, että ne lisäävät tutkimusten mukaan merkittävästi ryhmiin osallistuneiden henkilöiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä turvallisuuden, osallisuuden ja yhteisöllisyyden tunnetta (Liikkumissuunnitelma 2022–2025).

Turvallisuuden edistämisen näkökulmasta on puolestaan suuri merkitys sillä, että Hyvinkään kaupungin omien toimenpiteiden ohessa Keski-Uudenmaan pelastuslaitos tuottaa Hyvinkään kaupungille pelastuslain mukaiset palvelut voimassa olevan palvelutasopäätöksen mukaisesti. Itä-Uudenmaan poliisilaitos puolestaan vastaa alueen oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaamisesta, kansallisen turvallisuuden suojaamisesta, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisestä sekä rikosten ennalta estämisestä, paljastamisesta, selvittämisestä ja syyteharkintaan saattamisesta.

1.2 Hyvinkään kaupungin perustehtävät hyvinvoinnin ja turvallisuuden kannalta

Kaupungin jokainen toimiala, palvelualue ja työntekijä tuottaa omalta osaltaan hyvinvointia, terveyttä, yhteisöllisyyttä, osallisuutta, viihtyvyyttä ja turvallisuutta, vaikkei tätä yhteyttä aina hahmoteta tai ainakaan alleviivata arkisen työskentelyn keskellä. Seuraavaan taulukkoon 1 on koottu tiivistelmä Hyvinkään kaupungin eri toimialojen ja palvelualueiden perustehtävistä hyvinvoinnin ja turvallisuuden kannalta:

PALVELUALUE	PERUSTEHTÄVÄT HYVINVOINNIN JA TURVALLISUUDEN KANNALTA
1 KONSERNIPALVELUT JA HALLINTO	
1.1 Demokratia ja johdon tuki	<p><i>Kaupunginvaltuusto</i> on ylin kuntalaisten vaaleilla valitsema toimielin. <i>Kaupunginkanslian</i> keskeisimpiä tehtäviä ovat yleishallinnollisten tehtävien lisäksi luottamusmiestoimielinten valmistelu-, sihteeri- ja täytäntöönpanotehtävät, yleisiin vaaleihin ja kansanäänestyksiin liittyvät tehtävät sekä kaupunkiorganisaation kehittämistyön koordinoiminen ja ohjaaminen. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen taustalla on asukkaiden yhteinen, erilaisista näkemyksistä muodostuva poliittinen tahtotila, joka jatkuu läpi kaupungin koko palvelutuotannon konkreetisoituen kuntalaisille palveluiden saatavuuden ja käytön kautta.</p> <p><i>Viestintäyksikkö</i> edistää kuntalaisten hyvinvointia, turvallisuutta ja osallisuutta johtamalla, ohjaamalla, kehittämällä ja toteuttamalla kaupungin viestintää ja markkinointia.</p>
1.2 Talous	<p>Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla. Tämä Kuntalain 1 §:n kohta merkitsee sitä, että kaikki Hyvinkään kaupungin tekemä työ edistää kaupunkilaisen hyvinvointia riippumatta siitä, millä toimialalla ja palvelualueella työtä tehdään. Itse tuotetuille ja muiden tuottamille hyvinvointipalveluille on usein yhteistä se, että niiden rahoituksesta vastaa viime kädessä kaupunki eli hyvinkääläiset veronmaksajat. Hyvin hoidettu kaupungin talous ja taloudellinen liikkumavara onkin ehdoton edellytys kaikelle muulle hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävälle toiminnalle. Talouden palvelualueeseen kuuluu <i>talouspalvelut, hankintapalvelut ja tietohallintopalvelut</i>.</p>
1.3 Elinvoima	<p>Kunnan tehtävänä on edistää alueen elinvoimaa ja sitä kautta kuntalaisten hyvinvointia, jotka kulkevat vahvasti käsi kädessä; mitä elinvoimaisempi kaupunki, sitä paremmin ihmiset ja ympäristö voivat eri mittareilla mitattuna. Elinvoima ja turvallinen kaupunki toimii yrittämisen arvoisena ja houkuttelevana ympäristönä niin nykyisille kuin uusille yrityksille. Tyytyväisten yritysten kautta pystytään Hyvinkäälle saamaan työpaikkoja ja näin pitämään Hyvinkään asukasmäärä kasvu-uralla ja talous tasapainoisena. Palvelualueeseen kuuluu <i>omistajaohjaus ja elinkeinotoimi, kaavoitus, tonttipalvelut sekä työllisyyspalvelut</i>.</p>
1.4 Henkilöstö (työsuojelu)	<p>Henkilöstö on organisaation arvokkaimpia tuotannon tekijöitä ja samalla myös kalteimpia. Henkilöstöpalvelut tukee työntekijän työsuhdetta ja hyvinvointia sekä esimiestyötä niin, että henkilöstö voi keskittyä tuottavana ja hyvinvoivana oman palvelualueensa ja toimialansa tulokselliseen ydintehtävään. <i>Henkilöstöpalveluiden</i> tehtävänä on huolehtia henkilöstövoimavarojen hallinnoinnista.</p> <p>Henkilöstöpalveluiden tehtävänä on järjestää ja tuottaa toimialoille sekä hallinnollisia peruspalveluja että strategista johtoa, esimiehiä ja henkilöstöä tukevia ja ohjaavia palveluita koko palvelussuhteen ajan. Palvelualue vastaa yhtenäisen henkilöstöhallinnollisen toimintakulttuurin ja -mallien luomisesta ja käyttöönotosta sekä huolehtii lakisääteisistä palvelussuhdeasioista. Hyvinvoivan ja turvallisen Hyvinkään kaupungin yhtenä ratkaisevana mahdollistajana on kaupungin palvelutuotannossa oleva henkilöstö. Oikealaatuinen ja -määräinen henkilöstö takaa palveluiden saatavuuden arjen muutostilanteissa.</p>

2 TEKNIikka JA YMPÄRISTÖ	
2.1 Tekninen keskus	Hyvinvoivassa, viihtyisässä ja turvallisessa kaupungissa on huomioitu asukkaiden tarpeet rakennetun ympäristön osalta. Asukkaiden liikkuminen on helppoa ja esteetöntä, jolloin he viihtyvät yhteisillä julkisilla alueilla. <i>Teknisen keskuksen</i> tehtävänä onkin esteettömän ja turvallisen kunnallistekniikan suunnittelu sekä katu- ja puistojen ja liikuntapaikkojen suunnittelu, rakentaminen ja kunnossapito. Palvelualue vastaa myös koulujen ja päiväkotien ateria- ja puhtauspalveluista.
2.2 Tilakeskus	<i>Tilakeskuksen</i> tehtävänä on vastata kaupungin omistamien ja vuokraamien tilojen (koulut, päiväkodit, hoitolaitokset, terveyskeskus, kirjasto, Hyvinkääsali, liikuntapaikat, uimala ym.) kunnossapidosta ja korjaamisesta. Lisäksi tilakeskus rakentaa uusia tiloja, jotta kuntalaisille olisi tulevaisuudessakin turvalliset, terveelliset, asianmukaiset ja nykyaikaiset tilat. Erilaisten tilojen tarjoaminen on kaupungin keskeinen työväline tukea hyvinvoinnin ja turvallisuuden rakentumista.
2.3 Ympäristökeskus	<i>Ympäristökeskus</i> huolehtii kaupungin ympäristön- ja luonnonsuojelu-, ympäristöterveydenhuolto-, rakennusvalvonta- ja asuntotoimenpalveluista. <i>Ympäristöpalvelut</i> huolehtii ympäristön- ja luonnonsuojeluun liittyvästä tiedotuksesta, ympäristön tilan seurannasta, ympäristönsuojeluhankkeiden toteuttamisesta sekä lupa- ja valvontaviranomaispalveluista. Tavoitteena on turvata terveellinen, turvallinen ja viihtyisä elinympäristö sekä monipuolinen ja ekologisesti kestävä luonnonympäristö. Keskeisenä toiminta-ajatuksena on ennaltaehkäisevä ympäristönsuojelutyö. Kestävän kehityksen toimintaa ja kaupunkiorganisaation ympäristönhallintaa ohjataan ympäristöpalveluista. <i>Ympäristöterveydenhuollossa</i> valvotaan ihmisen terveyteen vaikuttavaa elinympäristöä. Siihen kuuluvat terveydensuojelun, elintarvikkeiden, tupakkalain ja eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta sekä eläinlääkäripalvelut. <i>Rakennusvalvonnan</i> tehtävänä on laissa säädetyllä tavalla valvoa rakentamista ja kaavoituksen toteutumista. Rakennusvalvonta antaa neuvontaa ja ohjausta sekä käsittelee rakentamiseen tarvittavat luvat ja suorittaa lupiin liittyvät tarkastukset. Rakennusvalvonnalle kuuluu myös asumiseen liittyvät viranomaistehtävät, kuten asukasvalintojen valvonta ja korkotukilainat.
2.4 Hyvinkään vesi (liikelaitos)	<i>Hyvinkään Veden</i> tehtävänä on tuottaa ja toimittaa kuntalaisille puhdasta ja laadukasta talousvettä ympäri vuorokauden. Korkeatasoisella jätevesien puhdistamisella vesilaitos suojelee ympäristöä ja luontoa. Hyvin toimivalla vesihuollolla taataan elinvoimaa sekä luodaan turvallinen ja terveellinen perusta vesihuollon toiminta-alueen kotitalouksille ja yrityksille.
3 SIVISTYSTOIMI	
3.1 Varhaiskasvatus	<i>Varhaiskasvatuksen</i> tehtävänä on edesauttaa lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa, edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, ehkäistä syrjäytymistä, vahvistaa lasten osallisuutta ja aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa sekä tukea huoltajia kasvatustyössä ja mahdollistaa näin heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun
3.2 Perusopetus	<i>Perusopetus</i> on osa esiopetuksesta alkavaa koulutusjatkumoa, mikä tarjoaa oppilaille mahdollisuuden laajan yleissivistyksen perustan muodostamiseen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen. Se ohjaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin. Tämä vahvistaa oppilaan mahdollisuuksia vaikuttaa oman hyvinvointinsa kehitykseen myös aikuisiässä.

3.3 Yleissivistävä koulutus	<p>Hyvinkään kaupunki vastaa myös <i>lukio-opetuksesta</i> ja <i>Hyvinkään opistosta</i> sekä pitää huolta siitä, että <i>taidekasvatusta</i> annetaan monipuolisesti tiiviissä yhteistyössä eri tahojen kanssa.</p>
3.4 Oppilas-huolto	<p><i>Oppilashuoltotyössä</i> seurataan, arvioidaan ja kehitetään koulu yhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan koulu ympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yksilötyön tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia, turvallisuutta ja oppimista.</p>
3.5 Kotouttamispalvelut	<p><i>Kotouttamispalvelut</i> tarjoaa kotoutumislain mukaista alkuvaiheen ohjausta ja neuvontaa kaikille Hyvinkäälle muuttaville maahanmuuttajille matalan kynnyksen neuvontapiste Mosaiikissa. Eriyisen ohjauksen ja tuen antaminen pakolaisina tulleille yhdessä Keusoten sosiaalityön kanssa. Sujuvien koulutuspolkujen varmistaminen aikuisille maahanmuuttajille Hyvinkäällä.</p>
3.6 Kulttuuri ja hyvinvointipalvelut	<p>Kulttuuri- ja hyvinvointipalvelujen tuloksikköjä ovat <i>nuorisopalvelut, liikuntapalvelut, hyvinvointipalvelut, museopalvelut, kirjastopalvelut, Hyvinkääsali</i> ja <i>yleiset kulttuuripalvelut</i>.</p> <p><i>Nuorisopalveluiden</i> tehtävänä on nuorten kasvun ja kehityksen tukeminen monipuolisilla nuorisotyön palveluilla niin yksilönä kuin yhteisöjen ja yhteiskunnan jäsenenä. Eriyisen tärkeää on nuorten vaikuttamismahdollisuuksista huolehtiminen ja verkostotyön tekeminen nuoriin ja nuorille tarjottaviin palveluihin liittyen.</p> <p><i>Liikuntapalveluilla</i> on iso rooli hyvinkääläisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Laadukkaiden olosuhteiden ylläpitäminen ja kehittäminen sekä seurojen ja kuntalaisten osallistaminen ja kannustaminen liikkumiseen on hyvien liikuntapalveluiden perusta. Seurafoorumit ja yhteistyö edistävät kuntalaisten osallistumista ja vaikuttamismahdollisuuksia, sillä arviolta 1/3 hyvinkääläisistä kuuluu johonkin seuraan tai yhdistykseen. Liikuntapalveluiden tavoitteena on huomioida kaikenikäiset hyvinkääläiset ja kaikenlaiset liikkujat.</p> <p><i>Hyvinvointipalvelut</i> edistää hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta vahvistavaa sisäistä, paikallista ja alueellista verkostotyötä, tekee näkyväksi usein hiljaista hyvinvointitietoa ja palvelutarjontaa sekä nostaa esiin hyvinvoinnin riskitekijöitä ja ratkaisuvaihtoehtoja. Koska käytännössä kaikki, mitä Hyvinkään kaupunkiorganisaatio tekee, edistää kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta sekä kunnan elin-, veto- ja pitovoimaisuutta, hyvinvointipalvelujen tehtävänä on toimia nimenomaan vuoropuhelun, arvostuksen ja yhteistyön edistäjänä eri tahojen välillä.</p> <p><i>Kulttuurin</i> merkitys hyvinvoinnin edistämisessä on kiistaton. Osallistuminen kulttuuritoimintaan ja tapahtumiin lisää yhteisöllisyyttä ja osallisuuden tunnetta, vähentää syrjäytymistä sekä lievittää yksinäisyyttä. Vireä kulttuuri- ja tapahtumakenttä on tärkeä veto-, pito- ja elinvoimatekijä. Hyvinkään <i>kaupunginmuseolla ja taidemuseolla, kaupunginkirjastolla, Hyvinkääsalilla</i> sekä tapahtumia järjestävällä, tiloja tarjoavalla, kulttuuriavustuksia jakavalla ja kulttuuritoimintaa kokonaisuutena kehittäväällä <i>yleisillä kulttuuripalveluilla</i> on erittäin suuri merkitys kuntalaisten hyvinvoinnille, osallisuudelle ja viihtyvyydelle.</p>

TAULUKKO 1. Hyvinkään kaupungin perustehtävät hyvinvoinnin ja turvallisuuden näkökulmasta

1.3 Hyvinvointi ja turvallisuus käsitteinä

Hyvinvoinnista ja turvallisuudesta puhutaan taajaan, mutta mitä käsitteillä itse asiassa tarkoitetaan? Klassisen määritelmän mukaan hyvinvointi muodostuu elintasosta ja elämänlaadusta (Allardt 1976). Nykyisen näkemyksen mukaan hyvinvointi on fyysistä, psyykkistä, emotionaalista ja sosioekonomista hyvää oloa, joka on etenkin ihmisen itsensä, mutta myös hänen läheistensä sekä yhteiskuntapolitiikan, palvelujärjestelmän ja lähiympäristön tulosta (Perttilä yms. 2010). Turvallisuus puolestaan on vaarojen ja uhkien poissaoloa tai ainakin kokemusta niiden poissaolosta tai hallinnasta; turvallisuuden tunnetta.

Samalla on muistettava, että hyvinvointi ja turvallisuus merkitsevät eri asioita eri ihmisille elämän eri vaiheissa ja toisaalta se, että ne lähtevät ensisijaisesti hänestä itsestään: Hyvinvoinnin ja turvallisuuden tunne on vah-

vasti subjektiivinen kokemus ja toisaalta niiden toteutuminen on vahvasti kiinni ihmisen omista valinnoista. Näin ollen voidaan sanoa, että kunta on ennen kaikkea mahdollistaja: hyvinvoinnin ja turvallisuuden näkökulmasta Hyvinkään kaupungin tehtävänä on luoda kuntalaisille puitteita rakentaa omaa hyvinvointia, kannustaa heitä hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtimiseen, yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen, tarjota turvallinen, viihtyisä ja inspiroiva elinympäristö sekä seurata ja tehdä näkyväksi kuntalaisten ja alueen hyvinvoinnin ja turvallisuuden tilaa ottaen huomioon hyvinvoinnin kolme ulottuvuutta (Moisio ym. 2008; Vaarama ym. 2014):

- 1) Kuntalaisten terveystilanne fyysisen, sosiaalisen ja henkisen hyvinvoinnin näkökulmasta.
- 2) Materiaalinen hyvinvointi liittyen mm. toimeentuloon, asumiseen, palveluihin ja ympäristöön.
- 3) Koettu hyvinvointi ja turvallisuuden tunne.

Hyvinvoinnin lähteiden tarjoamisesta kuvaavana esimerkkinä on ympäröivästä luonnosta ja turvallisesta ympäristöstä huolehtiminen sekä luonnossa liikkumiseen kannustaminen. Lukuisat tutkimukset ovatkin osoittaneet, että luonnossa oleskelu ja kulkeminen lisäävät ihmisten terveyttä ja hyvinvointia. Luonto auttaa unohtamaan huolet, palautumaan stressistä ja kohottaa mie-

HYVINVOINTI

Fyysistä, psyykkistä, emotionaalista ja sosioekonomista hyvää oloa, joka on ennen kaikkea ihmisen itsensä, mutta myös hänen läheistensä sekä yhteiskuntapolitiikan, palvelujärjestelmän ja lähiympäristön tulosta.

Hyvinvointi merkitsee eri asioita eri ihmisille elämän eri vaiheissa.

Hyvinvointi lähtee vahvasti jokaisesta ihmisestä itsestä. Kaupungin tehtävänä on luoda kuntalaisille puitteita rakentaa omaa hyvinvointia, kannustaa hyvinvoinnista huolehtimiseen sekä seurata ja tehdä näkyväksi kuntalaisten ja alueen hyvinvoinnin tilaa.

TURVALLISUUS

Vaarojen ja uhkien (riskin) poissaoloa, mutta myös kokemusta niiden poissaolosta.

Turvallisuus on vakaan ja hyvinvoivan yhteiskunnan kivijalka. Se on jaettavissa kovaan turvallisuuteen (security) eli tarkoitukselliselta vahingoittavalta toiminnalta suojassa olemiseen ja pehmeään turvallisuuteen (safety) eli turvallisuuteen, joka ei vaaranna tarkoituksellisen toiminnan vuoksi.

Turvallisuutta uhkaavaa vaaraa ei pystytä useinkaan poistamaan kokonaan, joten kyse on uhan vähentämisestä ja paljonko siihen halutaan panostaa.

lialaa. Vaikutukset ilmenevät sykkeen tasoittumisena ja verenpaineen alenemisena. Ihminen elpyy etenkin luonnossa sijaitsevilla mielipaikoissaan. Voimaantumiskokemukset mielipaikaksi mainituissa kaupunkimetsissä tai virkistysalueilla ovat voimakkaampia kuin rakennetun ympäristön lempipaikoissa. Luonnon elvyttävien vaikutusten kannalta on tärkeää, että riittävän isoja, esteettömiä ja esteettisesti viehättäviä luontoalueita sijaitsee asutuksen läheisyydessä. Ulkoilualueiden helppo saavutettavuus on tärkeää terveysvaikutusten kannalta, sillä ymmärrettävistä syistä ulkoilukäynnit vähenevät sitä mukaa, mitä kauempana alueet sijaitsevat. (Luonnon hyvinvointivaikutukset 2020.) Konkreettisina esimerkeinä tällaisista saavutettavuudeltaan erinomaisista alueista Hyvinkäällä on Terveysmetsä sekä ympäri kaupunkia sijaitsevat, laadukkaat ulkoilumahdollisuudet.

Hyvinkään kaupungin eri toimialojen ja palvelualueiden toimesta tuotetun hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kannalta on olennaista seuraavat kysymykset, joihin haetaan vastauksia jokapäiväisessä arjen työssä, jokaisen työntekijän toimesta:

- 1) Mitkä poikkihallinnolliset dokumentit ohjaavat Hyvinkään kaupungin eri toimialojen ja palvelualueiden hyvinvointi- ja turvallisuustyötä?
- 2) Miten hyvinvoinnin ja turvallisuuden tuottaminen ja siihen tarkoitetut resurssit jakautuvat eri toimijoiden, kuten Hyvinkään kaupungin, Keusoten ja pelastuslaitoksen, kesken?
- 3) Miten Hyvinkään kaupungin toimialat tuottavat käytännössä hyvinvointia ja turvallisuutta?
- 4) Miten hyvinvointi- ja turvallisuustyötä johdetaan Hyvinkään kaupungilla?
- 5) Mitkä ovat hyvinvoinnin ja turvallisuuden tulevaisuuden suuntaviivat Hyvinkäällä?

Näihin kysymyksiin löytyy vastauksia paitsi käsillä olevasta hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmasta, myös lukemattomista muista Hyvinkään kaupungin ja Keski-Uudenmaan alueen toimijoiden tuottamista dokumenteista, kuten erilaisista suunnitelmista, ohjelmista ja kertomuksista, joissa tarkastellaan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kysymyksiä eri toimialojen, palvelualueiden ja rajatumpien ihmisryhmien näkökulmasta. Keskeisiä dokumentteja esitellään tarkemmin luvussa 5.

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma on tärkeä johtamisen työkalu Hyvinkäällä. Kuntaliiton ajatuksia mukailten voidaan sanoa, että laadukas suunnitelma

- kokoaa monipuolisesti tietoa väestön, väestöryhmien ja alueen hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta sekä niihin yhteydessä olevista tekijöistä
- tuo esiin kunnassa esiintyviä kuntalaisten hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä haasteita ja voimavaroja
- ohjaa kunnan eri toimijoiden toimintaa ongelmia ennaltaehkäisevään sekä hyvinvointia ja turvallisuutta edistävään suuntaan
- tukee hyvinvointi-, terveys- ja turvallisuuserojen tunnistamista, tunnustamista sekä resurssien ja toimenpiteiden oikeaa kohdentamista
- lisää keskinäistä ymmärrystä ja arvostusta sekä vahvistaa poikkihallinnollista toimintaa
- luo ja ylläpitää toimintakäytäntöjä ja on osa toimeenpano-organisaation toimintaa.

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaan on nostettu Pelikirjasta, talousarvion sitovista tavoitteista ja palvelualueiden yksityiskohtaisista suunnitelmista hyvinvoinnin ja turvallisuuden painopistealueet juuri käynnistyneelle valtuustokaudelle. Keskipisteeseen nostetaan nimenomaan seuraavat tavoitteet:

- 1) Kaupungin elinvoimaisuuden lisääminen
- 2) Yhteisöllisyyden ja osallisuuden mahdollistaminen
- 3) Ennaltaehkäisevän hyvinvointi- ja turvallisuustyön tekeminen
- 4) Digitaalisuuden edistäminen ja hyödyntäminen
- 5) Alueellinen ja paikallinen yhteistyö hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi.

Nykyinen korona-, talous- ja työttömyystilanne sekä käynnissä oleva hyvinvointialueuudistus luovat sumuverhoa tulevaisuuden ennustamisen eteen, joten näitä linjauksia ja etenkin yksityiskohtaisempia tavoitteita ja toimenpiteitä on syytä pysähtyä refleктоimaan ja päivittämään säännöllisin väliajoin.

Hyvinvointi ja turvallisuus nivoutuvat kaikkiin kuntalaisten elämäntilanteisiin sekä kaupungin toimialoihin ja palvelualueisiin, joten kokonais kuvan saaminen siitä, miten hyvinkääläiset voivat ja miten turvallista Hyvinkäällä on, vaatii useiden erilaisten aineistojen ja tietokantojen käyttämistä, suuren datamassan yhdistämistä ja kriittisen synteessin tekemistä käytössä olevasta tiedosta. Hyvinvoinnin ja turvallisuuden tilasta on tarjolla runsaasti jopa keskenään ristiriitaisia näkemyksiä ja tilastoja.

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman 2022–2025 laatimisessa on otettu huomioon Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) minimietosisältösuositukset. Suunnitelman valmistelussa on käytetty etenkin seuraavia tilastoja:

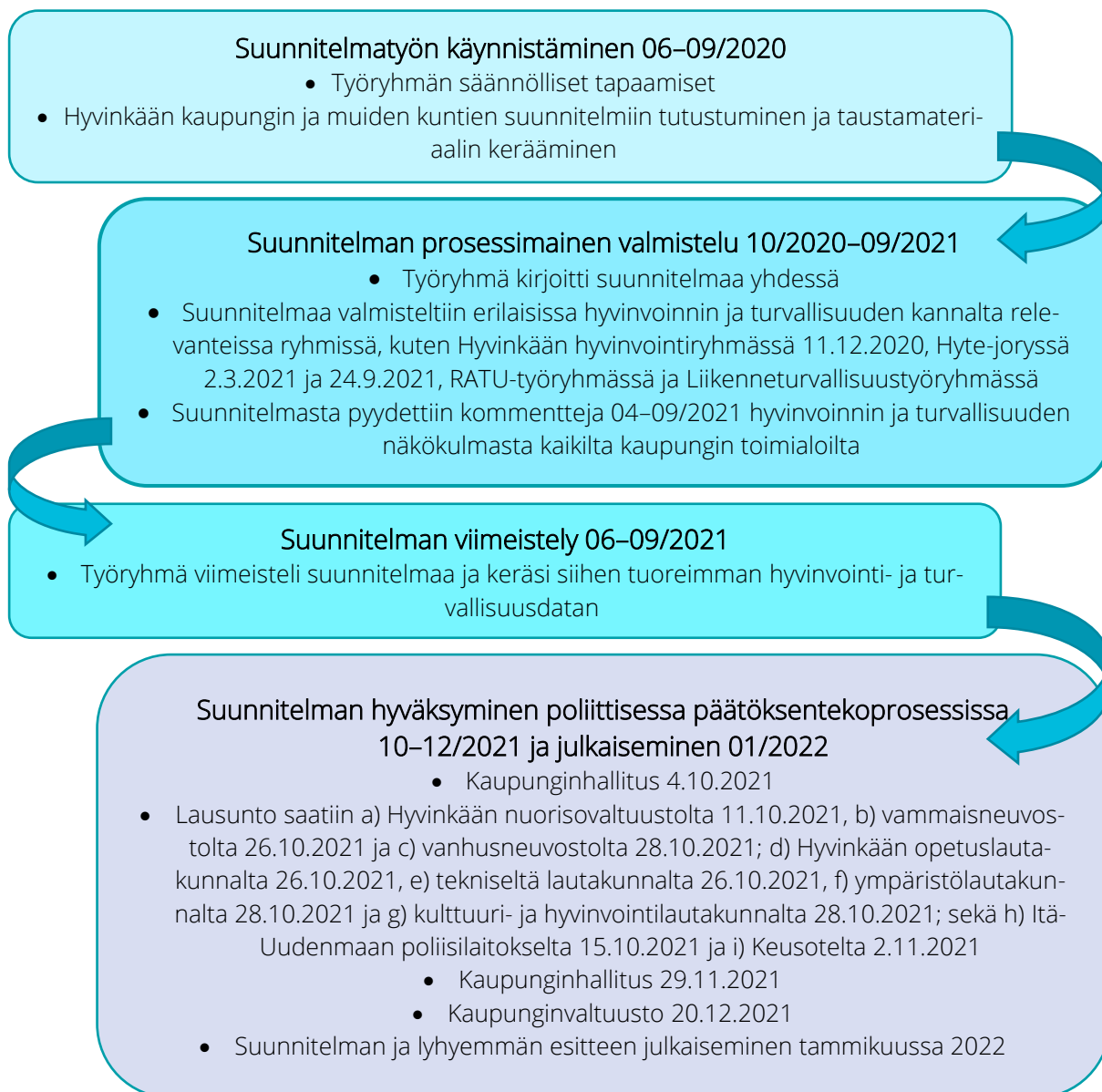
- PolStat (Poliisi)
- Pronto (Pelastuslaitos)
- PYLL-analyysi (FCG Finnish Consulting Group Oy)
- Sotkanet (THL)
- Tilastokeskus
- Työnvälitystilasto (Työ- ja elinkeinoministeriö)
- Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta 2021.

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman 2022–2025 käytännön valmistelusta on vastannut pääasiassa 3-henkinen työryhmä, johon ovat kuuluneet seuraavat Hyvinkään kaupungin työntekijät:

- hyvinvointipäällikkö, joka vastasi ensisijaisesti hyvinvoinnin teemoista
- turvallisuus- ja riskienhallintakoordinaattori, joka vastasi ensisijaisesti turvallisuuden teemoista
- strategia-asiantuntija, joka vastasi ensisijaisesti hyvinvointia ja turvallisuutta koskevien tilastojen ja aineistojen kokoamisesta.

Työryhmä vastasi yhdessä suunnitelman kirjallisesta, rakenteellisesta ja visuaalisesta työstämisestä, eri tahojen osallistamisesta prosessiin ja substanssisältöjen tuottamiseen sekä kokonaisuuden ja aikataulutuksen hallinnasta. Työryhmän yhteistyö oli tiivistä, mikä samalla edisti Hyvinkään Pelikirjassa 2017–2027 asetettua tavoitetta siitä, että aikaisemmin erillisinä toteutettu turvallisuussuunnitelma ja hyvinvointisuunnitelma yhdistettiin yhdeksi dokumentiksi.

Vaikka edellä esitelty työryhmä vastasi hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman 2022–2025 laatimisesta kokonaisuutena, poikkihallinnollisen ja monialaisen dokumentin työstäminen oli tosiasiasa monipolvinen prosessi, johon osallistui kattava joukko hyvinvointi-, terveys-, osallisuus- ja turvallisuustyön kannalta relevantteja toimijoita Hyvinkäältä ja Keski-Uudeltamaalta. Eri tahojen kommentit ja lausunnot otettiin huomioon valmistelun eri vaiheissa. Eri tahojen kommentit ja lausunnot otettiin huomioon valmistelun eri vaiheissa. Eri tahojen kommentit ja lausunnot otettiin huomioon valmistelun eri vaiheissa. Eri tahojen kommentit ja lausunnot otettiin huomioon valmistelun eri vaiheissa. Eri tahojen kommentit ja lausunnot otettiin huomioon valmistelun eri vaiheissa. Eri tahojen kommentit ja lausunnot otettiin huomioon valmistelun eri vaiheissa.

KUVIO 3. Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman 2022–2025 työstäminen prosessina

1.4 HYTE-kerroin kuntien rahoituksessa

On suunniteltu, että kaikki kunnat ottavat käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosan eli HYTE-kertoimen. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös hyvinvointialueisiin siirtymisen jälkeen. Kannustin on suunniteltu otettavan käyttöön vuoden 2023 alusta, jolloin kunnille jaetaan ensimmäisen kerran uudistuksen jälkeinen valtionosuus. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021.)

Sote-uudistuksessa sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyvät hyvinvointialueiden järjestettäväksi, mutta vastuu kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä säilyy kunnilla. Kuntien palkitseminen vaikuttavasta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä on tärkeää, koska hyvinvoiva väestö on elinvoimaisen

kunnan ja hyvinvointialueen edellytys. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvun hillitseminen vaatii, että hyvinvointia ja terveyttä edistetään laajalti ihmisten arkiympäristöissä. Edellytyksiä väestön hyvinvoinnille ja terveydelle luovat muun muassa varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut, liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalvelut, kaavoitus, liikennejärjestelyt sekä monet muut kunnan tehtävät.

Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella:

- 1) toimintaa kuvaavat prosessi-indikaattorit
- 2) tuloksia kuvaavat tulosindikaattorit.

Indikaattorien soveltuvuus arvioidaan määrääjain, eivätkä ne tule olemaan aina samoja. Yhteensä indikaattoreita on 20. Liitteenä (liite 1) on HYTE-kertoimen laskentaan valituttujen indikaattoreiden tiedot Hyvinkään osalta. Vuonna 2018 Hyvinkään HYTE-kerroin oli 9,80 €/asukas ja vuonna 2020 kerroin oli peräti 16,40 €/asukas, joten voidaan sanoa, että haastavasta tilanteesta huolimatta Hyvinkäällä on parin viime vuoden aikana tehty selvästi monia asioita oikein hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta.

Alustavasti on kaavailtu, että jaettava kannustinraha olisi noin 100 miljoonaa euroa, jolloin maksimi olisi 22,50 €/asukas. Tämä ei ole korvamerkittyä, vaan yleiskatteellista eli se sisältyy kunnan saamaan valti-onosuuteen. Kunta voi käyttää saamansa summan valtionosuuden perusteissa osoitettujen tehtävien hoitamiseksi. Käytännössä kunnan saama summa lasketaan seuraavasti:

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perushinta

$$\begin{array}{c} \times \\ \text{kunnan asukasluku} \\ \times \\ \text{kunnan HYTE-kerroin} \end{array}$$

Käsillä oleva hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma rakentuu niin, että seuraavassa luvussa 2 esitellään lyhyesti keskeisten kumppanien Keusoten ja pelastuslaitoksen roolia kuntalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden merkittävinä rakentajina. Luku 3 on puolestaan Hyvinkään kaupungin hyvinvointikertomus eli siinä avataan tarkemmin kiinnostavien nostojen kautta Hyvinkäätä ja hyvinkääläisiä koskevaa hyvinvointi- ja turvallisuustietoa seuraavien alateemojen mukaisesti:

- talous ja elinvoima (alaluku 3.1)
- lapset, nuoret ja lapsiperheet (3.2)
- työkäiset (3.3)
- ikäihmiset (3.4)
- kaiken ikäiset hyvinkääläiset (3.5)
- turvallisuus (3.6).

Luvussa 4 tarkastellaan päivityksen alla olevan Hyvinkään kaupunkistrategian, Pelikirjan 2017–2027 painopistealueita ja linjauksia, sillä ne luovat pohjan myös kaupungin tekemälle hyvinvointi- ja turvallisuustyölle. Luvussa 5 puolestaan kuvaillaan yksityiskohtaisesti, mitkä muut erillisohjelmat ja suunnitelmat linkittyvät ja luovat vahvan leimansa hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaan. Luku 6 on varattu vuosien 2022–2025 hyvinvointi- ja turvallisuustavoitteiden esittelylle. Liitteinä on Hyvinkään HYTE-kerroin, hyvinvointikertomuksen hyvinvointisuunnitelma vuodelle 2020 sekä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma.

2 Ulkoistetut hyvinvointi- ja turvallisuuspalvelut

2.1 Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymä

Keski-Uudenmaan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymä (Keusote) on järjestänyt Hyvinkään ja viiden muun Keski-Uudenmaan kunnan kaikki sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut 1.1.2019 alkaen. Vastuu hyvinkääläisten hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta on siis jakautunut kaupunkijärjestöorganisaation lisäksi myös monille muille palveluntuottajille, kuten Keusotelle, HUS:lle, Itä-Uudenmaan poliisille ja Keski-Uudenmaan pelastuslaitokselle. Joulukuussa 2019 hyväksyttiin Keski-Uudenmaan alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2020–2025. Sen tavoitteet linkittyvät vahvasti myös Hyvinkään kaupungin tekemään hyvinvointityöhön.

Keusote on asettanut hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi seuraavat tavoitteet, jotka ovat vahvasti myös Hyvinkään kaupungin intresseissä:

- sähköisen omahoidon ja asiointin lisääminen
- kansansairauksien ennaltaehkäisy
- hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen
- osallisuuden lisääminen.

Alueellisen hyvinvointisuunnitelman 2020–2025 mukaan tarkempina tavoitteena on, että Keusote-alueen noin 200.000 asukkaan

- sairastavuus vähenee
- liikunta lisääntyy vähän liikkuvien ja liikkumattomien parissa
- ylipainoisten ja lihavien määrä laskee
- yksinäisyyden kokemus vähenee
- sähköinen omahoito ja asiointi hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi lisääntyy
- mielenterveysongelmien määrä vähenee
- päihteiden (nikotiinituotteet, alkoholi, huumeet) käyttö vähenee.

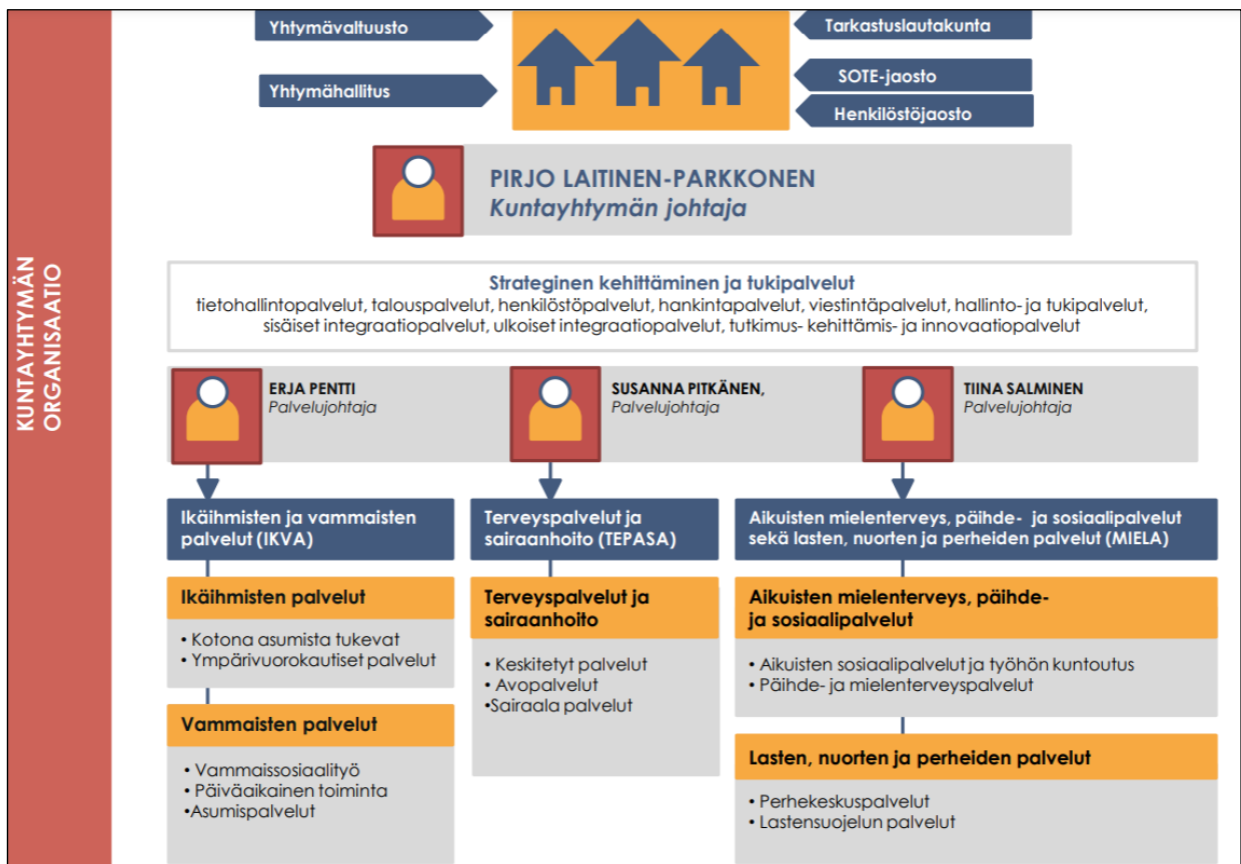
Kuten voi huomata, samat tavoitteet ovat tavalla tai toisella läsnä myös kaikessa siinä hyvinvointi- ja turvallisuustyössä, mitä Hyvinkään kaupunki tekee ennakoivasti omien palveluidensa ja resurssiensa puitteissa. Hyvinkään kaupunki tarjoaa asukkailleen palveluita ja puitteita, joiden ansiosta ihmiset ovat terveempiä ja parempikuntoisia, liikkuvat monipuolisesti ja turvallisesti, tutustuvat toisiin ihmisiin, kokevat olevansa osa yhteisöä, voivat fyysisesti, psyykkisesti ja taloudellisesti nykyistä paremmin sekä saavat vapaa-ajalleen rakentavaa ja kokonaisvaltaista hyvinvointia tukevaa tekemistä.

Keusoten palvelulupaus vuodelta 2019 kuuluu seuraavasti: ”Saan laadukasta palvelua tarpeideni mukaan”. Kuntayhtymän mukaan tämä lupaus tarkoittaa sitä, että

- asiakas saa asiantuntevaa ja oikean tasoista palvelua oikeaan aikaan
- asiakas ja hänen läheisensä saavat palvelusta hyvän kokemuksen
- asiakkaan hyvä palvelu perustuu luottamukseen ja asiakkaan kuunteluun
- asiakas ja hänen läheisensä ovat mukana suunnittelemassa, toteuttamassa ja arvioimassa hoitoa ja palvelua mahdollisuuksiensa mukaan

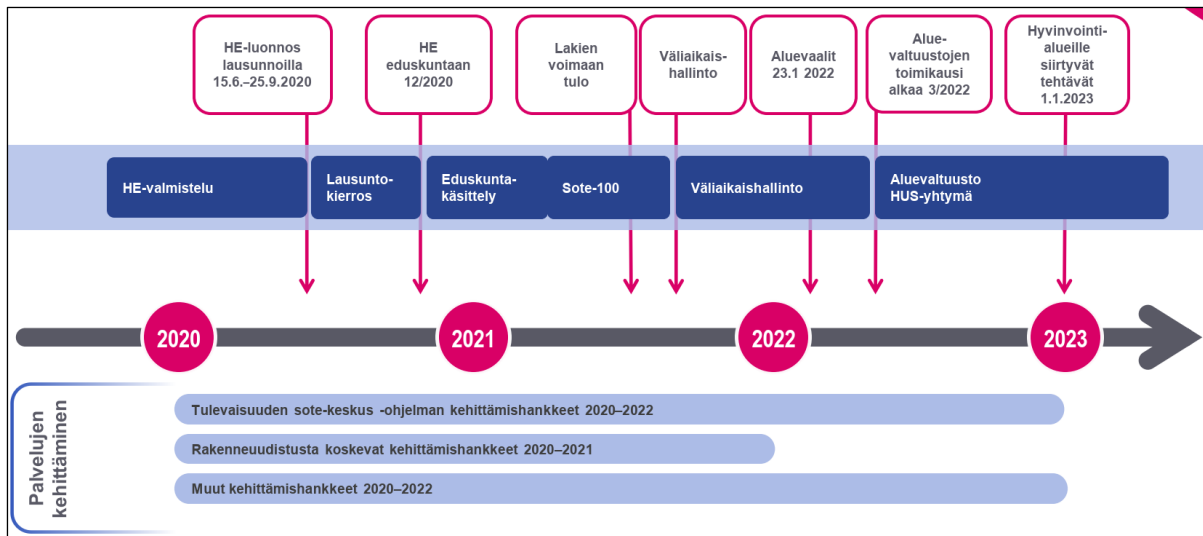
- kuntayhtymän henkilökunta tukee asiakkaan omaa kykyä ehkäistä ja hoitaa sairauksia sekä kuntoutua
- asiakas saa laadukkaan ja turvallisen hoidon ja palvelun
- asiakasta tuetaan hoitoon ja palveluun liittyvissä valinnoissa
- asiakkaan hoito ja palvelu perustuvat yhdenmukaisiin menetelmiin yksilölliset tarpeet huomioiden
- kuntayhtymän palvelut perustuvat jatkuvaan arviointiin ja kehittämiseen yhdessä alueen asukkaiden, jäsenkuntien ja sidosryhmien kanssa.

Palvelulupauksen täyttämistä vastaa noin 4.000 työntekijän alueellinen, kuuden kunnan alueelle leviittävä organisaatio, joka rakentuu tällä hetkellä kuviosta 4 ilmenevällä tavalla:

KUVIO 4. Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymän organisaatio

Alueellinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuu yhdyspinnoilla kuuluu Keusotessa Hyvinvointi, terveys ja asiakkuudet -tulosalueelle. Alueellisen yhdyspintatyön edistämisen rakenteet, joissa johtoryhmänä toimii kuntajohtajien neuvottelukunta ja ohjausryhmänä alueellinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ryhmä (alue-hyte), luotiin vuonna 2019. Kuntajohtajien neuvottelukunta, sivistystoimenjohtajien ja Keusote-johdon muodostama ryhmä sekä alue-hyte kokoontuvat säännöllisesti edistämään alueellista yhdyspinta- ja hyte-työtä. Korona-aikana tapaamisia on ollut vielä useammin akuuttien tarpeiden, kuten koronatilanteen ja -rajoitusten tarkastelun, vähävaraisten kasvomaskien jakamisen, ruoka-avun järjestämisen ja ikäihmisten kontaktoinnin, osalta. Lisäksi Hyvinvointi, terveys ja asiakkuudet -tulosalueen työntekijöitä on jäsenenä myös Hyvinkään kaupungin hyvinvointiryhmässä.

KUVIO 5. Sote-uudistuksen aikataulu 2020–2023 (Hätönen)

2.2 Keski-Uudenmaan pelastuslaitos

Kunnat vastaavat pelastustoimesta yhteistoiminnassa valtioneuvoston päättämällä alueella siten kuin siitä säädetään pelastuslain 24 §:ssä. Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos vastaa pelastustoimesta Hyvinkään, Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisten, Tuusulan ja Vantaan kuntien alueella 1.1.2009 tarkistetun yhteistoimintasopimuksen mukaisesti.

Pelastuslaitos vastaa alueensa kuntien palo- ja pelastustoiminnasta, kiireellisestä ensihoitopalvelusta sekä onnettomuuksien ehkäisyyn ja omatoimiseen varautumiseen liittyvästä valvonnasta, ohjauksesta, valistuksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä. Lisäksi pelastuslaitos tukee alueensa kuntien varautumista ja valmiussuunnittelua, ylläpitää väestöhälytinjärjestelmää sekä laatii ja ylläpitää väestön suojaamiseen poikkeusoloissa liittyvät suunnitelmat yhteistyössä alueensa kuntien kanssa.

Pelastuslaitoksen palvelutasopäätös perustuu pelastuslakiin. Pelastustoimen palvelutason tulee vastata paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia. Pelastuslaitos laatii palvelutasopäätöksen, jossa on selvitettävä alueella esiintyvät uhat, arvioitava niistä aiheutuvat riskit, määriteltävä toiminnan tavoitteet ja käytettävät voimavarat sekä palvelut ja niiden taso.

2.2.1 Onnettomuuksien ehkäisy

Pelastuslaissa (379/2011) säädetyn mukaisesti pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimen valvontatehtävistä sekä ohjauksesta, valistuksesta ja neuvonnasta. Onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen, varautuminen onnettomuuksien torjuntaan, onnettomuus- ja vaaratilannevalmiuksien parantaminen sekä henkilö- ja muiden onnettomuusvahinkojen vähentäminen. Lisäksi pelastusviranomaiselle on säädetty velvoitteita laissa vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005) sekä useissa muissa alemman asteisissa säädöksissä. Onnettomuuksien ehkäisyyn keskeisiä toimintamuotoja ovat

- valvontatoiminta

- asiakirjavalvonta
- rakenteellisen paloturvallisuuden ohjaus ja neuvonta
- asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearviointi
- poistumisturvallisuusselvitysten arviointi ja valvonta
- palo- ja onnettomuusriski-ilmoitusten käsittely ja niiden vaatimat toimenpiteet
- yleinen palo- ja onnettomuusturvallisuuden ohjaus ja neuvonta
- vaarallisten kemikaalien ja iletulitteiden valvonta
- palon- ja onnettomuuksien tutkinta
- yhteistoiminta viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa
- turvallisuuskoulutukset
- turvallisuusviestintä.

2.2.2 Pelastustoiminta

Pelastustoimintaan kuuluu pelastuslain 32 §:n mukaan hälytysten vastaanottaminen; väestön varoittaminen; uhkaavan onnettomuuden torjuminen; onnettomuuden uhrien ja vaarassa olevien ihmisten, ympäristön ja omaisuuden suojaaminen ja pelastaminen; tulipalojen sammuttaminen ja vahinkojen rajoittaminen sekä edellä mainittuihin tehtäviin liittyvät johtamis-, viestintä-, huolto- ja muut tukitoiminnot. Alueen pelastustoimi ja pelastuslaitos varautuu hoitamaan tehtävänsä päivittäisissä tilanteissa, normaaliolojen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa.

2.2.3 Ensihoitopalvelu

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos toteuttaa ensihoitopalveluita sekä ensivastetoimintaa HUS-sopimukseen perustuen kaikissa toiminta-alueensa kunnissa. Ensivastesopimus Pornaisten kunnan ensivastetoinnista on tehty Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen kanssa (Pornaisten VPK).

3 Hyvinvointimme ja turvallisuutemme tila

Keväällä 2020 toden teolla Suomessakin realisoitunut COVID-19-epidemia on lyönyt voimallisesti leimansa myös hyvinkääläisten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden tilaan. Globaalilla tautitilanteella on ollut suoria ja epäsuoria, pääasiassa kielteisiä vaikutuksia niin talouteen, työllisyyteen ja yritystoimintaan kuin esimerkiksi asukkaidemme henkiseen kipuiluun, turvatomuuden, epätietoisuuden ja yksinäisyyden kokemuksiin ja päihteiden käytön lisääntymiseen. Samalla on muistettava, että epidemialla on ollut globaalisti, valtakunnallisesti ja lokaalisti myös myönteisiä lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutuksia (Koronapandemian hyvät ja huonot seuraukset 2020). Näistä mainittakoon esimerkkinä sähköisten palveluiden kehittyminen harppauksittain, uusyhteisöllisyyden muodostuminen, uudenlaisten toiminta- ja vuorovaikutustapojen syntyminen, resilienssin lisääntyminen, huoltovarmuuden, kriisinhallintakyvyn ja palvelujärjestelmän toimivuuden testaaminen, ympäristökuormituksen vähentyminen, arvopohdinnan aktivoituminen, ns. kotoilun, omaehtoisen liikunnan ja luonnossa liikkumisen lisääntyminen, toimivien etätyökäytänteiden muotoutuminen osaksi arkea sekä fokuksen hi-vuttautuminen rakenteista ja euroista ihmisten hyvinvointiin ja turvallisuuteen.

Koronaepidemia on vaikuttanut suoraan tai epäsuoraan kaikkiin hyvinkääläisiin ja Hyvinkään kaupungin tuottamiin hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistäviin palveluihin – ja tulee vaikuttamaan vielä pitkään kenties sukupolvien ajan. Kuten tästä luvusta 3 tulee ilmenemään, suurimmat vaikutukset epidemialla on ollut yhtäältä ikääntyneisiin, joiden liikkuminen ja sosiaaliset suhteet ovat kärsineet tilanteesta ja toisaalta lapsiin ja nuoriin. Onkin perusteltua puhua koronasta merkittävänä sukupolvikoekemuksena, joka tulee jättämään jälkensä lasten ja nuorten elämään ja koko tulevaisuuteen.

3.1 Talous ja elinvoima

Keskeisen maantieteellisen ja demografisen sijaintinsa takia Hyvinkää on valikoitunut usean yrityksen sijaintipaikaksi. Logistisesti houkutteleva lokaatio valtakunnan pääväylien varrella, reilun puolen tunnin matka Helsinkiin sekä hyvät yhteydet tärkeimpiin satamiin ja lentokentälle luovat edellytyksiä menestykselle yrityksille. Hyvinkäällä olikin yrityksiä vuoden 2020 lopussa 2.967. Työpaikkoja taas oli 19.500 vuonna 2018. Hyvinkäällä on naapurikuntiin nähden korkea työpaikkaomavaraisuus, 94 % (2018).

Korona on värittänyt vahvasti vuosia 2020–2021. Erityisesti palvelu- ja kulttuurialan yrityksiin epidemia iski voimakkaasti. Liikevaihto aleni ja monet yritykset ajautuivat vaikeuksiin. Toisaalta monilla toimialoilla korona on vaikuttanut jopa päinvastaisesti, sillä esimerkiksi elintarvike- ja rautakaupat ovat menestyneet korona-aikana varsin hyvin. Yritykselle myönnettävät koronatuet aiheuttivat keskustelua, sillä tukien ei koettu olevan tasapuolisia ja tukien kriteerit koettiin osin epäreiluiksi.

Yksinyrittäjän tuki organisoitiin kuntien kautta. Vuonna 2020 Hyvinkään kaupungille tuli 485 hakemusta, joista 384 täytti kriteerit. Avustus oli kaikille saajille 2.000 euron kertakorvaus eli tukea myönnettiin Hyvinkäällä yhteensä 768.000 euroa. Yksinyrittäjän tukien organisointi oli elinvoimayksikölle suuri panostus, mutta onnistui kerätyn palautteen mukaan hyvin.

Koronarajoitusten jatkuminen ainakin jossain määrin vielä vuoden 2021 loppupuolella tulee näkymään yritysten liikevaihdossa ja tuloksessa pitkään. Tulevaisuus näyttää lopulliset vaikutukset, mutta tällä hetkellä vaikuttaa siltä, että Hyvinkäällä korona-isku ei ole ollut niin kova kuin on pelätty. Esimerkiksi Hyvinkään kaupunkikeskusta on tehdyn tutkimuksen mukaan säilyttänyt elinvoimansa hyvin verrattuna muihin kaupunkeihin. Kaupan murros, jota korona on nopeuttanut, ja muut trendit vaikuttavat jatkossakin tilanteen kehittymiseen. Konkurssien määrässä korona ei ole näkynyt, mutta moni yritys on ajanut toimintonsa alas tai keskeyttänyt yritystoiminnan määräaikaisesti.

Työttömyysaste oli 12,6 % heinäkuun lopussa 2021. Työttömyystilanne heikkeni voimakkaasti koronaepidemian vuoksi. Rajoitustoimet ovat vaikuttaneet yritystoimintaan ja eritoten lomautettujen määrä kasvoi nopeasti keväästä 2020 lähtien. Pitkäaikaistyöttömyys ja nuorisotyöttömyys ovat myös olleet voimakkaassa kasvussa. Työttömyyden kasvun suuremmat vaikutukset hyvinvointiin näkyvät vasta viiveellä, mutta jo nyt päihde- ja mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet. Hyvinkäällä työllisyydenhoidon verkosto tekee yhteistyötä, jotta työnhakijoiden työllistymisiä ja opintopolkuja löydetään. Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden tiivis yhteistyö onkin mahdollistanut sen, että piilotyöpaikkoja on löytynyt entistä enemmän. Yritysyhteistyö sekä yhteinen asiakastietojärjestelmä ja yritysrekisteri tehostavat yhteistä toimintaa niin, että löydetään nopeampia ja parempia ratkaisuja niin henkilö- kuin yritysasiakkaille.

Palvelutorimallin suunnittelu on käynnistetty. Mukana Hyvinkään hankkeessa on työikäisten henkilöasiakkaiden ja yritysten kanssa työskenteleviä toimijoita. Palvelutorilla vaikutetaan asiakkaiden nopeampaan työllistymiseen ja opiskelemaan pääsyyn sekä työttömien ja työnantajien kohtaanto-ongelmaan. Palvelutorilta työnhakija ja yritys saavat tarpeidensa mukaista palvelua.

Edellä mainituilla toimenpiteillä pystytään paremmin vaikuttamaan kuntalaisten työllistymiseen, osaan työvoiman löytämiseen yrityksille ja kunnan talouden parantamiseen. Talouden kohentumiseen vaikuttavat mm. työmarkkinatuen kuntaosuusmenojen pieneneminen, verotulojen kasvaminen, etuuskien pieneneminen, hyvinvoinnin lisääntyminen, yritysten tuloksen paraneminen ja ostovoiman kasvaminen.

Hallituksen väliriihen päätös siirtää työllistäminen kuntiin vuonna 2024 vaikuttaa voimakkaasti Keusote-kuntien työllisyyspalveluihin. Kunnat, TE-toimisto ja Keusote ovat aloittaneet siirron valmistelun.

Hyvinkään kaupungin tilikausi 2020 päättyi tilinpäätöksen mukaan käytännössä nollatulokseen. Tilikauden ylijäämä oli 0,8 milj. euroa, joka koostui Hyvinkään Vesi -liikelaitoksen ylijäämästä. Koronaepidemiasta johtuen viime vuosi oli poikkeuksellinen. Ilman valtiolta saatuja koronatuikia kaupungin tilikausi olisi ollut noin 18 miljoonaa euroa alijäämäinen. Merkittävä osa koronatuista kanavoitui kaupungin kautta Keusoteen ja HUS:n koronakustannusten kattamiseen.

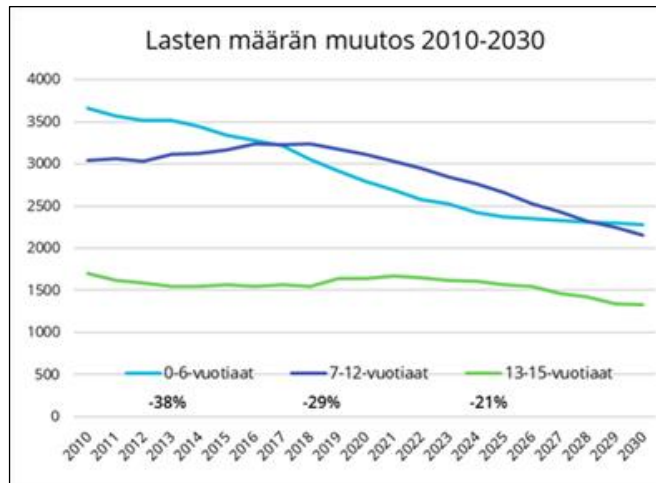
Asuntoja valmistui vuoden 2020 aikana eniten koko 2000-luvulla, yhteensä 383. Näistä suurin osa (78 %) oli kerrostaloasuntoja. Erillisiä pientaloja oli 13 % ja rivitaloasuntoja 9 %.

Hyvinkään asukasluku oli vuoden 2020 lopussa 46.576. Kaupunkimme on asukasluvun perusteella Suomen 23. suurin kaupunki. Tilastokeskuksen tietojen mukaan asukasluku kasvoi vuoden 2020 aikana 106 asukkaalla. Väestönkasvu koostui muuttovoitosta. Positiivisen väestömäärän kasvun rinnalla Hyvinkään väestönkehitykseen liittyy voimakas ikärakenteen muutos, joka vaikuttaa tulevaisuudessa myös kaupungin talouteen ja palveluverkon rakenteeseen. Syntyvyyden laskun myötä lasten ja nuorten määrä vähenee. Vastaavasti ikääntyneiden määrä kasvaa voimakkaasti.

3.2 Lapset, nuoret ja lapsiperheet

Hyvinkäällä oli 0–17-vuotiaita lapsia yhteensä 8.609 vuonna 2020. Osuus koko väestöstä oli 18 %. Lasten määrä on vähentynyt 10 vuodessa 10 %. 18–29-vuotiaita nuoria oli puolestaan 6.096. Määrä on vähentynyt vuosikymmenessä 6 %.

Lapsiperheitä oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 4.764. Lapsiperheiden määrä on vähentynyt vuosikymmenessä 10 %. Tulevaisuudessa lasten määrä vähenee edelleen syntyvyyden laskun vuoksi. Lähivuosien aikana erityisesti alakouluikäisten määrä laskee voimakkaasti.

Koronapandemian vaikutukset lapsiin ja nuoriin

Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmän selvityksen (Lapset, nuoret ja koronakriisi 2021) mukaan koronapandemian vaikutukset ovat erilaisia eri lapsilla ja nuorilla. Erityistä huomiota vaatii haavoittuvassa asemassa olevat lapset ja nuoret. Polarisaatio on voimistunut; koronakriisin kielteiset vaikutukset näyttävät kasautuvan niille, jotka ovat jo ennestään heikommassa asemassa.

Lasten ja nuorten psyykinen kehitys ja henkinen hyvinvointi on joutunut koetukselle. Koronakriisi on lisännyt lasten ja nuorten turvattomuuden, epävarmuuden ja ahdistuksen tunteita – mikä selviää niin suomalaisista kuin kansainvälisistä tutkimuksista. Esimerkiksi 29 eri tutkimusta yhdistäneen meta-analyysin mukaan joka neljäs lapsi tai nuori on kärsinyt epidemian vuoksi masennusoireista ja joka viides lisääntyneestä ahdistuneisuudesta (Racine, McArthur & Cooke 2021). Joillekin – esimerkiksi kiusatuille tai sosiaalisesti aroille – lapsille ja nuorille korona-aika etätyöskentelyineen on kuitenkin saattanut olla jopa helpotus.

Monet lasten, nuorten ja perheiden palvelut ovat olleet tauolla tai supistettuina koronakriisin aikana. Lisäksi kasvokkaista työtä on siirretty etäyhteyksien avulla toteutettavaksi. Koronaviruksen aiheuttama poikkeustilanne on korostanut digitaalisten palveluiden merkitystä. Osan nuorista on helpompaa hakea apua digitaalisesti kuin kasvokkaisista palveluista. On kuitenkin syytä huomata, että näin ei ole kaikkien nuorten tai teemojen kohdalla.

Koronakriisi aiheuttaa paljon taloudellista epävarmuutta ja toimeentulovaikeuksia monissa perheissä. Nuorten pääsy työelämään on vaikeutunut kriisin myötä ja nuorisotyöttömyys on kasvanut. On myös muistettava, että vakava koronatauti saattaa laskea toimintakykyä pitkäaikaisesti ja jopa aiheuttaa pysyviä vaikutuksia siihen sairastuneiden fyysiselle tai henkiselle terveydelle – iästä riippumatta.

Osallisuus ja yhdenvertaisuus

Kouluterveyskyselyn mukaan suurin osa hyvinkääläisistä koululaisista ja opiskelijoista on tyytyväisiä elämäänsä. Suurin osa lapsista ja nuorista myös kokee olevansa tärkeä osa koulu- ja luokkayhteisöä. Vuoden 2020 alkupuoliskolla hyvinkääläiset peruskouluikäiset osallistuivat osallistuvaan budjettiin.

Yksinäisyys on hieman lisääntynyt peruskoululaisten ja lukiolaisten keskuudessa. 4.–5.-luokkalaista 1,5 %:lla ei ole yhtään hyvää kaveria. Yläkoululaisista 11,4 %:lla ei ole yhtään läheistä ystävää. Lukiolaisista ilman läheistä ystävää on 9,1 %.

Terveys

Suurin osa alakoululaisista kokee terveydentilansa hyväksi ja vain pieni osa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Yläkoululaisilla, lukiolaisilla ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoilla tämä osuus on sen sijaan korkeampi.

Depressiolääkkeiden käyttö on hieman yleisempää Hyvinkäällä verrattuna koko maan ja Uudenmaan keskiarvoon. Vuonna 2020 depressiolääkkeitä käyttävien osuus oli 1,7 %. (Koko maa ja Uusimaa 1,2 %.)

Ylipaino on lisääntynyt yläkoululaisten ja lukiolaisten keskuudessa. Vuonna 2021 8. ja 9. luokan oppilaista 19,1 % oli ylipainoisia, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 16,2 % ja ammatillisen oppilaitoksen 19,8 %. Omatoimisen liikunnan harrastaminen peruskouluikäisillä on onneksi saatu lisääntymään vuoteen 2019 verrattuna.

Tupakointi on hieman lisääntynyt yläkoululaisten keskuudessa, mutta vähentynyt lukiolaisten ja ammattikoululaisten keskuudessa. Säännöllisesti tupakoivien nuorien välillä on huomattava ero lukiolaisten (1 %) ja ammattikoululaisten (13,7 %) välillä. Nuuskaaminen on vähentynyt nuorten keskuudessa vuoden 2019 kouluterveyskyselyn tuloksiin verrattuna.

Raittiita nuoria oli yläkoululaisista 63,2 %, lukiolaisista 40,0 % ja ammattikoululaisista 39,1 %. Huume-kokeilut ovat lisääntyneet yläkoululaisilla, mutta vähentyneet toisen asteen opiskelijoiden keskuudessa. Vuonna 2021 ainakin kerran huumeita kokeilleita oli 8. ja 9. luokan oppilaista 13,1 %, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 11,2 % ja ammattikoulun opiskelijoista 22,9 %.

Hoiva ja huolenpito

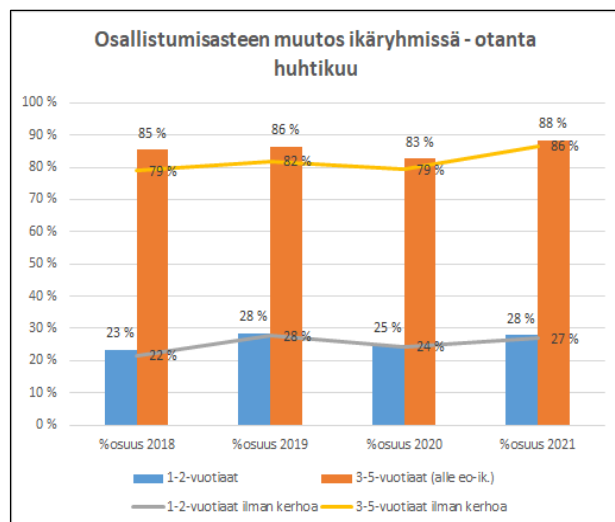
Varhaiskasvatusikäisten lasten osallistumisasteessa on tapahtunut muutoksia viime vuosina. Viereisessä kuvassa näkyy osallistumisasteen muutos ajalla 2018–2021.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä samanikäisestä väestöstä oli 2,1 % vuonna 2020 (vuonna 2019 lukema oli 2,3 %).

Kasvatus, koulutus ja oppiminen

Keväällä 2021 peruskoulun viimeisellä vuosiluokalla olleista 98,7 % sai päättötodistuksen, joten ilman peruskoulun päättötodistusta jäi ainoastaan seitsemän nuorta.

Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17–24-vuotiaiden osuus on hieman kasvanut viime vuosina. Vuonna 2019 osuus oli 9,1 % (Vuonna 2018 8,7 % ja koko maan keskiarvo 7,5 % ja Uusimaa 9,2 %).

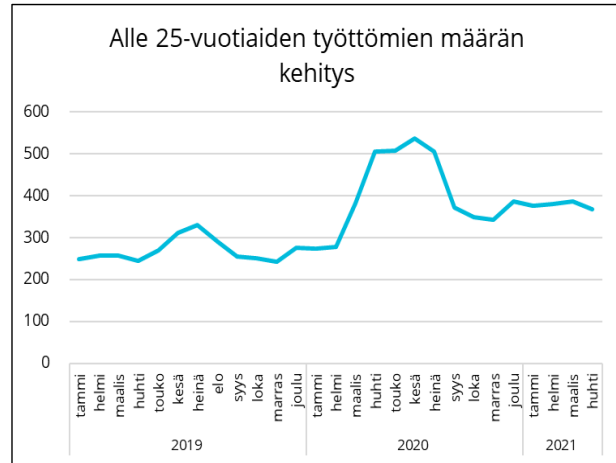
Nuorten työllisyys ja toimeentulo

Nuorisotyöttömyys on kasvanut voimakkaasti koronatilanteen vuoksi. Nuorisotyöttömyys oli korkeimmillaan keväällä ja kesällä 2020.

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien 16–24-vuotiaiden osuus väestöstä on kasvanut. Vuonna 2020 heidän osuutensa oli 1,4 % (koko maa 1,2 % ja Uusimaa 0,9 %)

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden 18–24-vuotiaiden osuus oli 3,9 % vuonna 2020.

Osuus on kasvanut edellisvuoteen 2019 verrattuna, jolloin se oli 3,4 %.

Turvallisuus

Koulukiusaaminen on lisääntynyt peruskoululaisten keskuudessa, mutta vähentynyt lukion ja ammattikoululaisten keskuudessa. 4.–5.-luokkalaisista 8,6 % ja 8.–9.-luokkalaisista 7,8 % on ollut koulukiusatuna viikoittain vuonna 2021. Tässä kohtaa on tärkeä huomata, että Hyvinkäällä tehdään systemaattisesti työtä kiusaamisen vähentämiseksi, mistä on esimerkkinä se, että koulukiusaamisesta kertomisen jälkeen se on saatu loppumaan tai vähenemään 7 % paremmin koko maan keskiarvoon verrattuna. Perusopetuksessa on myös laadittu vuonna 2020 suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta ja kiusaamiselta. Varhaiskasvatuksessa puolestaan on jokaisella lapsiryhmällä oma kiusaamisen ehkäisemisen suunnitelma. Myös esimerkiksi oppilaiden oikeudenmukaisen kohtelun kokemukset sekä opettajien kiinnostus oppilaiden kuulemisen osalta ovat parantuneet toimenpiteiden ansiosta vuoteen 2019 verrattuna.

3.3 Työikäiset

Työikäisen väestön (20–64-vuotiaat) määrä Hyvinkäällä oli joulukuun 2020 lopussa 26.354 henkilöä. Työikäisiä oli koko väestöstä 56 %.

Hyvinvointi

Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus 20–64-vuotiaista oli Hyvinkäällä 56,1 % vuonna 2020. (koko maa 56,6 % ja Uusimaa 55,5 %). Itsensä yksinäiseksi kokevien osuus 20–64-vuotiaista oli Hyvinkäällä 11,9 % vuonna 2020 (koko maa 11 %).

Terveys

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettujen työikäisten osuus on pysynyt samalla tasolla aiempiin vuosiin nähden. Vuonna 2020 osuus oli 21,5 %. Osuus on korkeampi verrattuna koko maan (20,9 %) ja varsinkin Uudenmaan (17,1 %) keskiarvoon.

Kela-korvattavia depressiolääkkeitä käytti työikäisistä 9,4 %. Osuus on samaa tasoa kuin edellisinä vuosina.

Diabetesta sairastavien osuus työikäisistä on pysynyt samalla tasolla kuin aiempina vuosina. Vuonna 2020 lääkitystä käyttävien osuus oli 25–39-vuotiaista 1,5 % ja 40–64-vuotiaista 7 %.

Vältettävissä olevia menetettyjä elinvuosia aiheuttaa hyvinkääläisille naisille eniten syöpä, alkoholi ja huumeet, verenkiertoelimistön sairaudet sekä tapaturmat. Miesten osalta taas alkoholi ja huumeet, tapaturmat, verenkiertoelimistön sairaudet ja syövät. (FCG: PYLL-analyysi)

Työssäkäynti ja toimeentulo

Työttömiä oli huhtikuussa 2021 yhteensä 2.770. Työttömien määrä kasvoi koronaepidemian vuoksi voimakkaasti. Työttömistä oli lomautettuja 418 henkilöä. Erityisesti pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut voimakkaasti ja sen arvioidaan kääntyvän laskuun vasta vuoden 2022 puolella. Pitkäaikaistyöttömien määrä vaikuttaa kunnan maksamiin työmarkkinatuen kuntaosuusmenoihin. Menot kasvoivat vuoden 2020 aikana ja olivat yhteensä lähes 4 miljoonaa euroa. Määrä on kasvanut 34,1 % edellisvuodesta.

Verovelvollisten vuositulot ovat Hyvinkäällä koko maan keskiarvoa suuremmat. Vuonna 2018 tulot olivat Hyvinkäällä keskimäärin 31.963 euroa ja koko maassa 30.830 euroa.

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden kotitalouksien määrä vuoden 2019 aikana oli Hyvinkäällä 845. Määrä on kasvanut edellisvuodesta 4 %.

Rahanpuutteen vuoksi ruoasta, lääkkeitä tai lääkärikäynneistä tinkimään joutuneiden osuus 20–64-vuotiaista oli Hyvinkäällä 24,3 % vuonna 2020 (koko maa 22,2 %).

Työkyky

Työikäisistä 6 % saa työkyvyttömyyseläkettä. Osuus on laskenut viime vuosina. Huolestuttavaa on se, että FinSote-tutkimuksen mukaan hyvinkääläisistä työikäisistä 30 % ei usko jaksavansa työskennellä vanhuuseläkeikään asti (koko maa 25 %).

Osallisuus

Hyvinkääläisten äänestysaktiivisuus vuoden 2017 kuntavaaleissa oli 54,4 % (koko maa 58,9 %) ja vuoden 2019 eduskuntavaaleissa 67,1 % (koko maa 68,7 %).

3.4 Ikäihmiset

Hyvinkääläisistä 10.582 henkilöä (23 % koko väestöstä) oli 65 vuotta täyttäneitä vuoden 2020 lopussa. Ikääntyneiden määrä kasvaa tulevaisuudessa erityisen voimakkaasti yli 75-vuotiaiden osalta.

Toimintakyky ja asuminen

Kotona asuvia 75–84-vuotiaita oli Hyvinkäällä 96,3 % vuonna 2019. 85 vuotta täyttäneistä 84 % asui kotona.

Osallisuus

Aktiivisesti järjestötoimintaan tai muuhun vastaavaan toimintaan osallistuvien 65 vuotta täyttäneiden osuus vuonna 2020 oli 23 % (koko maa 27,4 %).

Terveys ja hyvinvointi

Elämänlaatunsa hyväksi tuntevien 65 vuotta täyttäneiden osuus vuonna 2020 oli 55,7 % (koko maa 55,5 %)

Itsensä yksinäiseksi tuntevien 65 vuotta täyttäneiden osuus oli vuonna 2020 11,7 % (koko maa 9,3 %).

Eryityskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettujen osuus 65 vuotta täyttäneistä on pysynyt viime vuodet samalla tasolla Hyvinkäällä. Osuus oli 61,7 % vuonna 2020 (koko maa 61,4 % ja Uusimaa 56,9 %).

Diabeteslääkkeitä käyttävien osuus 65 vuotta täyttäneistä on noussut edelleen. Vuonna 2020 heidän osuutensa oli 17,2 %. Koko maan keskiarvo on 17,4 ja Uudenmaan 16,1 %.

Depressiolääkkeitä käyttävien 65 vuotta täyttävien osuus on kasvanut viime vuosina. Osuus oli vuonna 2020 13,3 % (koko maa 12,5 % ja Uusimaa 12,7 %).

Toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saavien osuus on pysynyt samalla tasolla edellisvuosiin verrattuna. Osuus oli vuonna 2020 1,3 %. Koko maan keskiarvo on 1,8 % ja Uudenmaan 1,4 %.

Eläkkeensaajien asumistukea saavien asuntokuntien osuus oli 8,3 % vuonna 2020. Koko maan keskiarvo oli 7,7 % ja Uudenmaan 6,2 %.

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneita 65 vuotta täyttäneitä oli vuonna 2019 0,2 %.

Rahanpuutteen vuoksi ruoasta, lääkkeitä tai lääkärikäynneistä tinkimään joutuneiden osuus 65 vuotta täyttäneistä oli 10,6 % Hyvinkäällä vuonna 2020 (koko maa 8,9 %).

3.5 Kaikki ikäryhmät

Väestörakenne

Hyvinkään asukasluku oli vuoden 2020 lopussa 46.576. Väestöstä oli alle 15-vuotiaita 15,1 %, 15–64-vuotiaita 62,2 % ja 65 vuotta täyttäneitä 22,7 %. Väestöllinen huoltosuhde oli 60,8 vuonna 2020 eli 100 työkäistä kohti oli 60,8 alle 5-vuotiasta ja 65 vuotta täyttänyttä. Hyvinkään väestön keski-ikä on 43,9 vuotta.

Asukkaista on suomenkielisiä 92,6 %, vieraskielisiä 6,5 % ja ruotsinkielisiä 0,9 %. Ulkomaan kansalaisia on asukkaista 4 %.

Vammaisuuksia Hyvinkään väestöstä saa 4,1 %. Etuuksien saajista 81 % sai eläkettä saavan hoitotukea, 14 % alle 16-vuotiaiden vammaistukea ja 5 % 16 vuotta täyttäneen vammaistukea.

Elinympäristö

Sekä rakennettu- että luonnonympäristö vaikuttavat merkittävästi ihmisten hyvinvointiin. Melko väljänä kaupunkina Hyvinkäällä on laaja viheralueverkosto. Rakennettuun ympäristöön kaupungilla on vaikutusta yleisten alueiden, puistojen, liikunta-alueiden ja viheralueiden rakentamisen ja ylläpidon kautta. Kaavoituksella luodaan edellytykset viihtyisälle ja turvalliselle elinympäristölle. Luonnonympäristöön vaikutetaan muun muassa yleiskaavoituksella, metsienkäsittelymenettelyillä ja suojelualueverkostolla.

Luonto

Koronavuosi lisäsi luonnossa liikkumista ja luonnon merkitys kuntalaisten hyvinvoinnille kasvoi. Luontoliikkumiseen löytyy Hyvinkäältä laajasti ulkoilureittejä niin Kytäjä-Usmista, Sveitsistä kuin keskustaja-man ympäriltä. Näistä yhtenä mainittakoon Terveysmetsä. Lisäksi Hyvinkäälle on valmistunut luontopolkuverkosto eri puolille kaupunkia. Myös luonnonsuojelualueverkosto tukee tätä luonnossa virkistytymistä.

Vedet, pohjavesi ja maaperä

Hyvinkäätä ei tunneta varsinaisena vesistöjen paikkakuntana. Järvien lisäksi kuitenkin joet, Vantaanjoki ja Keravanjoki ovat tärkeitä virkistyskohteita. Kaupungin keskustaajama sijaitsee pohjavesialueen päällä, joten pohjaveden- ja maaperänsuojelu on tärkeää. Hyvinkään pohjavesialueen suojelusuunnitelman tavoitteena on turvata pohjavesien säilyminen käyttökelpoisina myös tulevaisuudessa. Suunnitelma päivitettiin 2021.

Ympäristöterveys seuraa Hyvinkäällä uimavesien laatua, joka on ollut pääsääntöisesti hyvä. Hyvinkäällä on niin kutsuttu EU-uimaranta Usmijärnessä. Toisen, Sääksjärven uimarannan, valvontavastuu on Nurmijärvellä. Muita Hyvinkään valvonnassa olevia rantoja ovat Hirvijärvi, Rytkön leirikeskuksen ranta Kytäjällä, Ahdenkallion maauimala, Märkiöjärvi ja Sääksjärven leirikeskus. Kytäjärven tilan parantaminen on tavoitteena. Kunnostustoimenpiteet edellyttävät ulkopuolista rahoitusta.

Ilmanlaatu

Hyvinkäällä on parantolan kautta pitkät perinteet hyvästä ilmanlaadusta. Merkittävin ilmanlaatuun vaikuttava tekijä on keväisin liikenteen nostama katupöly. Ilmanlaatuun vaikuttaa etenkin käytetyn hiekotushiekkan määrä ja sen poistamisen nopeus keväällä. Hyvinkään keskustaajaman ilmanlaatua seurataan viiden vuoden välein.

Asuinalueensa olosuhteisiin tyytyväisten osuus 20–64-vuotiaista oli vuonna 2020 83,4 % (koko maa 82,5 %) ja 65 vuotta täyttäneistä 87,2 % (koko maa 85,2 %).

3.6 Turvallisuus

Turvallisuus ja turvallisuuden tunne ovat tärkeä osa hyvinvointia. Turvallisuuden edistämisen ja ylläpitämisen osalta tulee ottaa huomioon se, että lainsäädäntö antaa eri viranomaisille toimivaltuuksia asetettujen tehtävien kautta, joilla pystytään tehokkaasti edistämään paikallista turvallisuutta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että Hyvinkään alueen turvallisuuden edistäminen kuuluu ensisijaisesti alueellisen turvallisuusviranomaisen toimivaltaan ja Hyvinkään kaupungin rooliksi jää kyseessä olevan turvallisuusviranomaisen tukeminen perusteltavissa olevilla toimenpiteillä. Koska suurin osa suomalaisista pitää Suomea turvallisena maana ja vielä useampi tuntee henkilökohtaisen turvallisuutensa hyväksi (Valtioneuvoston selonteko 2021, 12), myös Hyvinkään kaupungin ja kumppaneiden tärkeänä tehtävänä on pitää kiinni tästä saavutetusta tilasta ja nimenomaan ennakoiden.

Poliisiviranomaisen tehtävänä on

- oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen
- kansallisen turvallisuuden suojaaminen
- yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen
- rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen.

Pelastusviranomaisen tehtävänä on puolestaan huolehtia

- pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa
- pelastustoimen valvontatehtävistä

- väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteesta sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä
- pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä.

Kesäkuussa 2021 eduskunnassa hyväksyttiin hallituksen esitys, jonka mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille. On selvää, että tämä valtakunnallinen muutos tulee vaikuttamaan myös turvallisuuden edistämistyöhön.

Asukkaiden turvallisuus ja koettu turvallisuus

Päivittäisen elämänsä erittäin tai hyvin turvallisiksi kokeneiden osuus 20–64-vuotiaista oli vuonna 2020 Hyvinkäällä 66,5 % (koko maa 73,0 %) ja 65 vuotta täyttäneistä 56,5 % (koko maa 66,5 %).

Päivittäisen elämän turvattomaksi kokeneiden osuus oli Hyvinkäällä 3,0 % (koko maa 3,0 %).

Lähisuhdeväkivallan tai -uhkailun kohteeksi joutuneiden osuus 20–64-vuotiaista oli vuonna 2020 14,1 % (koko 13,6 %)

Rakennusten turvallisuus

Rakennuspaloja oli vuonna 2020 yhteensä kahdeksan kappaletta. Rakennuspalovaaroja oli yhteensä 21 kappaletta.

Liikenne

Poliisille ilmoitettuja liikenne rikoksia oli vuonna 2020 yhteensä 855. Määrä kasvoi edellisvuoden 649 määrästä 31,74 %. Rattijuopumuksia ilmoitettiin yhteensä 143 kappaletta. Liikenne rikosten osalta on hyvä huomioida, että tapausmäärät ovat sidoksissa toteutettuun liikenteen valvontamäärään.

Pelastuslaitoksen tietoon tulleita liikenne onnettomuuksia tapahtui vuonna 2020 yhteensä 104 eli hieman vähemmän kuin vuonna 2019 (115).

Rikokset

Poliisin tietoon tulleita omaisuus rikoksia oli vuonna 2020 yhteensä 2512, joka on selvästi (20,77 %) enemmän kuin vuotta aiemmin (2080).

Väkivaltarikoksia ilmoitettiin vuonna 2020 hieman enemmän eli 298 kappaletta (275 vuonna 2019). Pahoinpitelyjä tapahtui julkisella paikalla yhteensä 132 kpl vuonna 2020.

Seksuaalirikoksia tuli poliisin tietoon vuonna 2020 yhteensä 36 kappaletta, mikä on suunnilleen sama kuin edellisvuonna (33).

Huumausainerikoksia tuli poliisin tietoon vuonna 2020 edellisvuotta enemmän, yhteensä 288 rikosta. Näistä 3 oli törkeitä huumausainerikoksia. Vuonna 2019 huumausainerikoksia tuli poliisin tietoon yhteensä 164, joista 4 oli törkeitä.

4 Hyvinkään Pelikirjan painopistealueet ja linjaukset

Kaupunkistrategia (Hyvinkään Pelikirja)

Hyvinkään kaupunkistrategia (Pelikirja) 2017–2027 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa joulukuussa 2016. Nykytilaa ja tulevaa strategiakautta koskevien haasteiden, vahvuuksien ja mahdollisuuksien tunnistaminen olivat Pelikirjan valmistelun kannalta olennainen vaihe. Osana tätä toimintaympäristön analyysiä hyödynnettiin myös hyvinvointikertomustietoa. Lisäksi tiedonkeruuvaihe piti sisällään kuntalaisille, yrityksille ja kaupungin henkilöstölle kohdennetut kyselyt, osallistamistilaisuuksia sekä eri alojen asiantuntijakuulemisia. Valmistelutyön ohjaus toteutettiin poliittisen ohjausryhmän toimesta, minkä lisäksi kaupunginvaltuusto osallistui uuden strategian valmisteluun valtuustoseminaarien puitteissa.

Tässä pelikarttamme, yhteiset tavoitteemme ja tapamme toimia vuosille 2017-2027:

KUVIO 6. Hyvinkään pelikartta

Pelikirja ja hyvinvointikertomuksen aihealueita koskevat tavoitteet

Hyvinkään kaupunki määrittelee Pelikirjassa strategiakauden keskeiset päämäärät, tavoitteet ja valitut painopistealueet sekä sen, mitä kaupunki aikoo tehdä niiden saavuttamiseksi. Pelikirja on kaupungin keskeinen johtamisen ja ohjauksen väline. Näin ollen myös tulevan valtuustokauden hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma rakennetaan sekä hyvinvointi- ja turvallisuustietoon että valtuuston hyväksymään Pelikirjaan pohjautuen. Hyvinvointikertomukseen sisältyvä yksityiskohtainen tieto hyvinvoinnin ja turvallisuuden tilasta ja valituista painopistealueista mahdollistaa konkreettisempien vuositavoitteiden asettamisen Pelikirjan viitoittamaan suuntaan.

Pelikirjan strategisten kärkien mukaisesti Hyvinkäällä on päätetty panostaa pitkäjänteisesti kaupungin houkuttelevuuden lisäämiseen, yritysten kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä yhteisöllisyyden ja mehen kehittämiseen. Strategia tähtää Hyvinkään tunnettuuden lisääntymiseen, kaupungin hallittuun kasvamiseen ja ennen kaikkea siihen, että hyvinkääläiset voivat olla kotikaupungistaan ylpeitä. Pelikirjaa toteutetaan sekä valittujen kärkihankkeiden että lakisääteisten perustehtävien ja päivittäisen palvelutuotannon kautta.

5 Hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisen erillishjelmat ja -suunnitelmat

Hyvinvoinnin ja turvallisuuden kannalta tärkein asiakirja on Hyvinkään kaupunkistrategia, Pelikirja, jonka päivitystyö on käynnistetty syksyllä 2021. Jo kuntalain (2015/410) hengen mukaisesti hyvinkääläisten hyvinvoinnilla, terveydellä ja turvallisuudella on kiinteä rooli koko kaupungin strategiassa. Myös monet muut, etenkin kaupungin eri palvelualueiden, Keusoten ja pelastuslaitoksen toimesta valmistuneet hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen, talouteen, liikkumiseen, työllisyyteen, ympäristöön jne. liittyvät asiakirjat ohjaavat paikallista ja alueellista toimintaa. Erityisen suurta painoarvoa on mm. seuraavilla dokumenteilla:

KOHDE	DOKUMENTTI
Talous ja elinvoima	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinkään kaupunkistrategia (Pelikirja) 2017–2027 Hyvinkään kaavoitusohjelma 2020–2022 Hyvinkään maankäytön toteuttamisohjelma 2021–2030
Lapset, nuoret ja lapsiperheet	<p>Hyvinkään kaupungin tuottamat dokumentit</p> <ul style="list-style-type: none"> Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2018–2021 Varhaiskasvatussuunnitelma Esiopetuksen opetussuunnitelma Perusopetuksen opetussuunnitelma <p>Keusoten tuottamat alueelliset dokumentit</p> <ul style="list-style-type: none"> Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2021–2025
Kaikki ikäryhmät	<p>Hyvinkään kaupungin tuottamat dokumentit</p> <ul style="list-style-type: none"> Hyvinkään kaupungin tuottamien hyvinvointipalveluiden malli 2020 Hyvinkään kaupungin ehkäisevän työn suunnitelma 2022–2025 Hyvinkään kaupungin liikkumissuunnitelma 2021–2025 Hyvinkään kaupungin lähiliikuntapaikkasuunnitelma 2020–2025 Hyvinkään kestävä liikkuminen 2030 -ohjelma Hyvinkään kaupungin ympäristöohjelma 2019–2021 Hyvinkään kestävä kehityksen tiekartta 2050 Hyvinkään kaupungin kotouttamisohjelma 2020–2023 <p>Keusoten tuottamat alueelliset dokumentit</p> <ul style="list-style-type: none"> Keusoten osallisuusohjelma 2020–2025 Alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2020–2025 Alueellinen ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2022–2025 Alueellinen ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma 2021–2025 Alueellinen lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn suunnitelma 2022–2025 Alueellinen vammaispoliittinen ohjelma 2022–2025
Kaikki ikäryhmät	<p>Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueelliset dokumentit</p> <ul style="list-style-type: none"> Palvelutasopäätös 2021–2024 Valvontasuunnitelma Sammutusvesisuunnitelma Öljyntorjuntasuunnitelma Tulvantorjuntasuunnitelma Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma Väestöhälytintjärjestelmän kehittämissuunnitelma

	<p>Hyvinkään veden dokumentit</p> <ul style="list-style-type: none">• vesihuollon kehittämissuunnitelma• varautumissuunnitelma• kriisiviestintäohje• talousveden valvontaohjelma• sammutusvesisuunnitelma• saneerausohjelma
--	--

TAULUKKO 2. Keskeisiä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden dokumentteja Hyvinkäällä

6 Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2022–2025

Olosuhteita kartoittavat selvitykset ja kertomukset sekä uusimman tiedon pohjalta laadittavat suunnitelmat ovat tärkeitä kunnan hyvinvointi- ja turvallisuusjohtamisen ja -työn työkaluja. Indikaattoritietojen viitoittamana, palvelualueiden asiantuntijoiden taustatuella sekä tietysti Pelikirjan, talousarvion ja palvelualueiden omien dokumenttien tavoitteiden pohjalta on koottu yhteen Hyvinkään kaupungin hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman tavoitteet vuosille 2022–2025. Toimialat huomioivat esille nousseet painopistealueet valmistellessaan toimielinten talousarvioesityksiä ja toiminnallisia tavoitteita. Talousarvioesityksen hyväksyessään kaupunginvaltuusto hyväksyy myös hyvinvointia ja turvallisuutta edistävät tavoitteet, toimenpiteet ja niihin tarvittavat resurssit. Tavoitteita ja varsinkin toimenpiteitä niiden saavuttamiseksi on runsaasti, joten niiden toteutumista seurataan toimialoilla ja palvelualueilla osana normaalia talouden ja toiminnan raportointia läpi vuoden. Esimerkiksi liikuntaan liittyviä, hyvinvointiin, terveyteen, osallisuuteen ja turvallisuuteen linkittyviä tavoitteita seurataan ensisijaisesti liikuntapalveluissa ja arvioidaan osana Liikkumissuunnitelman 2021–2025 toteutumista.

Tavoitteiden osalta tulee ottaa huomioon, että hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaan koottuihin tavoitteisiin ei sisälly samankaltaista sitovuutta kuin talousarvion sitoviin tavoitteisiin. Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman tavoitteet ovat tavoitteita, joita pyritään toteuttamaan normaalioloissa ja käytävissä olevilla resursseilla. Toimintojen priorisointitarviteilanteessa, kuten pidempikestoissa häiriötilanteissa, tämän asiakirjan tavoitteiden toteuttamisesta voidaan luopua tai siirtää esimerkiksi tuleville vuosille. Tähän suunnitelmaan sisällytetyt tavoitteet pyritään toteuttamaan toimialoilla ja palvelualueilla sekä olemassa olevilla talous- ja henkilöstöresursseilla. Mikäli tämän asiakirjan tavoitteisiin liittyy resurssien kasvatuspaineita, tulee tarvittavat resurssit hankkia muuten.

Seuraavassa kuviossa 7 on esitelty eri suunnitelmista ja palvelualueilta yhteen kootut, Hyvinkään kaupungin viisi strategista linjausta ja 16 tavoitetta hyvinvoinnin ja turvallisuuden osalta vuosille 2022–2025. Strategisten hyvinvointi- ja turvallisuuslinjausten mukaisissa taulukoissa 3–7 on puolestaan kuvattu tarkemmin

- esimerkkien kautta sitä, millä konkreettisilla toimenpiteillä ja olemassa olevilla resursseilla kaupungin eri toimialat, palvelualueet ja työntekijät pyrkivät näihin tavoitteisiin jokapäiväisessä työssään
- millä mittareilla tavoitteiden saavuttamista mitataan palvelualueilla
- mitkä tahot ovat pääasiassa vastuussa kyseisten toimenpiteiden tekemisestä ja sitä kautta tavoitteiden saavuttamisesta ja seuraamisesta
- mistä näistä tavoitteista ja konkreettisista toimenpiteistä löytyy lisätietoa.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan yksityiskohtaisesti ja säännöllisesti kymmenissä Hyvinkään kaupungin, Keusoten, HUS:n, pelastuslaitoksen ja poliisin tuottamissa raporteissa ja kertomuksissa, joista tärkeimpiä on esitelty luvussa 5. Hyvinvoinnin tilaa tarkastellaan vuosittain mm. lakisääteisessä hyvinvointikertomuksessa.

1 Kaupungin elinvoimaisuuden lisääminen

- 1.1 Kaupungin talouden saattaminen takaisin kestäväälle tasolle
- 1.2 Työllisyystilanteen kohentaminen
- 1.3 Yritystoiminnan edistäminen
- 1.4 Alueen turvallisuuden edistäminen
- 1.5 Kestävän kehityksen edistäminen ja hyvinvoivan ympäristön turvaaminen
- 1.6 Monimuotoisen, kiinnostavan, helposti saavutettavan ja luotettavan tapahtuma-, kulttuuri- ja liikuntakaupungin rakentaminen

3 Yhteisöllisyyden ja osallisuuden mahdollistaminen

- 3.1 Yksinäisyyden vähentäminen sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen
- 3.2 Kotoutumisen tukeminen
- 3.3 Asukkaiden saaminen mukaan hyvinvointi- ja turvallisuustyöhön

2 Ennaltaehkäisevän hyvinvointi- ja turvallisuustyön tekeminen

- 2.1 Päihde- ja mielenterveysongelmien ehkäiseminen verkostoyhteistyönä
- 2.2 Esteettömän ja helposti saavutettavan kunnan rakentaminen
- 2.3 Liikenneturvallisuuden parantaminen
- 2.4 Hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevan tietouden lisääminen

4 Digitaalisuuden edistäminen ja hyödyntäminen

- 4.1 Sähköisen asioinnin kehittäminen kaupungin palveluissa
- 4.2 Digitaalisen saavutettavuuden edistäminen kaupungin palveluissa

5 Alueellinen ja paikallinen yhteistyö hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi

- 5.1 Yhteistyön edistäminen hyvinvoinnin ja turvallisuuden yhdyspinnoilla

KUVIO 7. Hyvinkään kaupungin hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman tavoitteet 2022–2025

Elinvoimaisella kaupungilla on kaikki edellytykset olla myös hyvinvoiva, turvallinen kaupunki. Sen vuoksi Hyvinkään hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman ensimmäisenä, perustavaa laatua olevana tavoitteena on lisätä kaupungin elinvoimaisuutta vuosina 2022–25. Tähän liittyviä tavoitteita, toimenpiteitä ja mittareita esitellään tarkemmin alapuolella olevassa taulukossa 3. Taulukkoon on koottu esimerkinomaisesti tavoitteiden saavuttamisen kannalta keskeisiä toimijatahoja nimenomaan Hyvinkään kaupunkiorganisaatiosta. On tärkeä muistaa, että valtaosa hyvinvoinnin ja turvallisuuden kannalta kriittisistä sosiaali- ja terveyspalveluista tuotetaan nykyisen kaupunkiorganisaation ulkopuolella, kuten Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymässä. Taulukon viimeiseen sarakkeeseen on laitettu tiedoksi tärkeimmät dokumentit, joista löytyy lisätietoja kyseisestä tavoitteesta, toimenpiteistä ja raportointitavoista.

1 KAUPUNGIN ELINVOIMAISUUDEN LISÄÄMINEN				
Konkreettinen tavoite	Esimerkkejä toimenpiteistä	Toteutumisen mittareita	Keskeisiä toteuttajia	Lisätietoja tavoitteista ja toimenpiteistä
1.1 Kaupungin talouden saattaminen takaisin kestäväälle tasolle				<ul style="list-style-type: none"> Hyvinkään talousarvio ja tilinpäätös (vuosittain), osavuosi-katsaus (1 krt/v) ja kuukausikatsaukset Hyvinkään taloussuunnitelma 2021-23 Hyvinkään investointisuunnitelma 2021-25 Hyvinkään kestävä talouden ohjelma 2020-24
1.2 Työllisyystilanteen kohentaminen	<ul style="list-style-type: none"> Työllisyyspalvelut edistää työvoiman saatavuutta ja vähentää työttömyyttä. Työllisyyspalvelut tukee työttömiä työnhakijoita, erityisesti nuoria ja pitkäaikaistyöttömiä, sijoittumaan opintoihin, työmarkkinoille ja muihin työllistymistä edistäviin ratkaisuihin. TE-palveluiden järjestämisvastuu siirretään kaupungille 2024. 	<ul style="list-style-type: none"> Työttömien aktiivointiaste on vähintään 40 %. Pitkäaikaistyöttömyys vähenee ja TMT-kulut laskevat. Fyysinen työllisyyspalvelu on perustettu keskeisellä sijainnilla. TE-palveluiden siirtäminen kaupungin vastuulle toteutuu. 	<ul style="list-style-type: none"> Elinkeino- ja työllisyyspalvelut Keusote Keusote-kunnat KU-TYP TE-palvelut Alueen yritykset Alueen oppilaitokset 	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinkään kaupunginvaltuuston sitovat tavoitteet 2022 TE-palvelut 2024 -uudistus
1.3 Yritystoiminnan edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> Yrityksille ja työikäisille henkilöasiakkaille suunnatun palvelutorin perustaminen. Yritysneuvontatoimintojen keskittäminen ja verkostotoimijoiden tehostuva asiakaspalvelu palvelutorilla. 	<ul style="list-style-type: none"> Palvelutori on toiminnassa. Yhteinen asiakastytyväisyyssmittari on käytössä. 	<ul style="list-style-type: none"> Työllisyys-, kotoittamis- ja elinkeinopalvelut Hyria koulutus TE-toimisto Yritysvoimala Techvilla Kela 	<ul style="list-style-type: none"> Talousarvio Osavuosi-katsaus Tilinpäätös
1.4 Alueen turvallisuuden edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> Alueellisten turvallisuuskävelyiden tekeminen ja tiedon jatkotyöstäminen. Hyvinkäällä liikkuvien turvallisuuden varmistaminen julkisella alueella tapahtuvien rakentamis- ja saneeraustyömaiden vaikutusalueilla. 	<ul style="list-style-type: none"> 2 krt/v Työmaan turvallisuusvaatimukset täytetty. 	<ul style="list-style-type: none"> TEKYM RATU-työryhmä Vanhusneuvosto Vammaisneuvosto 	<ul style="list-style-type: none"> RATU-työryhmä

	<ul style="list-style-type: none"> Kaupungin vastuulla olevien kiinteistöjen, merkittävien rakennustyömaiden ja ko. alueen asumisen yhteensovittaminen toiminnallisesti ja turvallisesti. 	<ul style="list-style-type: none"> Työmaiden osalta tehty yhteistyötä alueen asukkaiden edustajien kanssa. 		
<p>1.5 Kestävän kehityksen edistäminen ja hyvinvoivan ympäristön turvaaminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinkään kaupungin ympäristöohjelman toimenpiteet (39 kpl) eri toimialoilla ja palvelualueilla. 	<ul style="list-style-type: none"> Ympäristöohjelmassa asetetut mittarit toimenpiteittäin. 	<ul style="list-style-type: none"> TEKYM Kestävän kehityksen suunnitteluryhmä 	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinkään ympäristöohjelma 2019-21 Hyvinkään ympäristön tilan katsaus 2020 Ekologisen kestävyys-tiekartta Hyvinkään kaupungin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma 2020-2024.
<p>1.6 Monimuotoisen, kiinnostavan, helposti saavutettavan ja luotettavan tapahtuma-, kulttuuri- ja liikunta-kaupungin rakentaminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointia ja elinvoimaa lisäävien tapahtumien järjestäminen Hyvinkäällä. Tapahtumien järjestäminen on helppoa ja eri viranomais-ten välinen yhteistyö sujuvaa. Tapahtumien viestintä tavoittaa kohderyhmänsä ja tapahtumiin on helppoa ja turvallista tulla. Osallistuminen pilottikaupunkina valtakunnalliseen Luvat ja valvonta -hankkeeseen (TEM). 	<ul style="list-style-type: none"> Järjestetään vuosittain vähintään yksi valtakunnallinen suur tapahtuma sekä useita pienempiä tapahtumia ympäri vuoden. Hyvinkään imago on tutkitusti vahvistunut tapahtumien myötä. 	<ul style="list-style-type: none"> Kulttuuri- ja hyvinvointipalvelut 	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinkään kärkikhankekorppi
	<ul style="list-style-type: none"> Uuden museopalveluiden palvelukonseptin käyttöönotto. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden yhteisen avustussäännön päivittäminen. Suurten junioritapahtumien tavoittelemine Hyvinkäälle. Kulttuuri- ja hyvinvointipalveluiden yhteisen asukaskyselyn toteuttaminen. 	<ul style="list-style-type: none"> Palvelukonsepti otettu käyttöön. Uusi avustussääntö on hyväksytty. Junioritapahtuma on saatu. Asukaskysely on toteutettu. 		
	<ul style="list-style-type: none"> Kuntalaisten hyvinvointia sekä kaupungin veto-, pito- ja elinvoimaa lisäävien monipuolisten ja turvallisten liikuntapalveluiden ja liikkumisolosuhteiden tarjoaminen viiden strategisen linjauksen, 34 tavoitteen ja 59 toimenpiteen kautta. 	<ul style="list-style-type: none"> Liikkumissuunnitelmassa asetetut mittarit toimenpiteittäin (59 kpl). 	<ul style="list-style-type: none"> Liikuntapalvelut TEKYM 	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinkään liikkumissuunnitelma 2021-25

TAULUKKO 3. Tavoitteena kaupungin elinvoimaisuuden lisääminen

Nykyisen työnjaon – joka tulee vain vahvistumaan käynnistyneen valtakunnallisen sote-uudistuksen myötä – mukaan Hyvinkään kaupungin vastuulle kuuluu nimenomaan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden vahvistaminen ja erilaisten ongelmien ennaltaehkäisy. Kaupunki ei niinkään tee asioita muiden puolesta, vaan ennemminkin luo motivoivia, viihtyisiä, turvallisia ja monipuolisia puitteita sekä auttaa kuntalaisia ja toimijoita auttamaan itse itseään ja toisiaan. Jos ja kun ongelmat ja pahoinvointi alkavat nostaa päätään, vastuu liukuu kynnykseltömästi ja tiiviissä vuorovaikutuksessa erilaisten sopimusten, resurssien ja lainsäädännön mukaisesti muun muassa Keusotelle ja pelastuslaitokselle (tulevalle hyvinvointialueelle), HUS:lle ja poliisille. Myös erilaisilla autonomisilla yhteistyökumppaneilla, kuten yhdistyksillä, oppilaitoksilla, yrityksillä, seurakunnilla ja vapaaehtoisverkostoilla, on kokonaisuuden kannalta todella tärkeä ja jopa korvaamaton roolinsa. Hyvinvoinnin, terveyden, turvallisuuden, osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistämiseen tarvitaan kaikkia, eikä niitä voida ulkoistaa toiselle. Tätä resurssien todelliseen jakautumiseen pohjautuvaa nykyistä työnjakoa ja vastuita hyvinvointi- ja turvallisuustyön eri vaiheissa on avattu tarkemmin edellä luvuissa 1–2.

Esimerkiksi omaehtoisen liikkumisen monipuolisten, innostavien, turvallisten ja saavutettavien edellytysten luominen sekä liikkumiseen innostaminen ja opastaminen kuuluu kaupungille ja esimerkiksi liikuntayrittäjille ja yli sadalle paikalliselle urheiluseuralle, kun taas liikkumisen fysiologisten tai psyykkisten esteiden madaltaminen ja poistaminen taas muun muassa Keusotelle ja tarvittaessa HUS:n tuottamille sosiaali- ja terveyspalveluille.

Tämän valtakunnallista sote-uudistusta mukailevan roolijaon vuoksi hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman toisena päätavoitteena on ennaltaehkäisevän hyvinvointi- ja turvallisuustyön tekeminen. Kuten seuraavasta taulukosta 4 ilmenee, konkreettisenä tavoitteena on tällöin

- 1) Päihde- ja mielenterveysongelmien ehkäiseminen verkostotyönä esimerkiksi valistamalla erikäisiä kuntalaisia ja tarjoamalla motivoivia ja monipuolisia korvaavia aktiviteetteja (2.1)
- 2) Esteettömän ja helposti saavutettavan kunnan rakentaminen esimerkiksi seuraamalla alueen esteettömyystilannetta ja tekemällä tarvittavia rakennusteknisiä muutoksia havaittuihin epäkohtiin kaupungin omissa kiinteistöissä (2.2)
- 3) Liikenneturvallisuuden parantaminen esimerkiksi erilaisia kampanjoita ja kursseja järjestämällä etenkin liikenneturvallisuuden näkökulmasta keskeisille riskiryhmille (2.3)
- 4) Hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä koskevan tietouden lisääminen esimerkiksi viestinnän keinoin ja järjestämällä tilaisuuksia kuntalaisille ja työntekijöille relevantista, akuuteista teemoista (2.4).

Päihde- ja mielenterveysongelmien ehkäisyssä sekä tietouden lisäämisessä isoin rooli on Keusotella, sivistystoimella sekä kulttuuri- ja hyvinvointipalveluilla, kun taas esteettömyyden ja liikenneturvallisuuden kohdalla varsinkin tekninen toimiala on avainasemassa.

2 ENNALTAEHKÄISEVÄN HYVINVOINTI- JA TURVALLISUUSTYÖN TEKEMINEN				
Konkreettinen tavoite	Esimerkkejä toimenpiteistä	Toteutumisen mittareita	Keskeisiä toteuttajia	Lisätietoja tavoitteista ja toimenpiteistä
2.1 Päihde- ja mielen- terveysongelmien ehkäiseminen verkostoyhteis- työnä	<ul style="list-style-type: none"> Ehkäisevää työtä tekevien siviilisten (esim. sivi-, vaka- ja kultva-jory) ja ulkoisten (esim. Hyvinvointiryhmä, Hyte-allianssit, NOP-tiimi) työryhmien säännöllinen kokoontuminen. 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteistyöverkostojen kattavuus ja kokoon- tumisten lkm. 	<ul style="list-style-type: none"> Keusote Sivistystoimi Kulttuuri- ja hy- vinvointipalvelut Verkostotoimi- jat 	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinkään ehkäise- vän työn suunnitelma 2022-25 Alueellinen ehkäise- vän päihdetyön suunnitelma 2021-25 Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointi- suunnitelma 2021-25 Alueellinen ikäänty- neiden hyvinvointi- suunnitelma 2021-25
	<ul style="list-style-type: none"> Oheisissa suunnitelmissa aset- tujen tavoitteiden mukai- sen ehkäisevän työn tekemi- nen erityisesti lasten, nuorten ja ikääntyneiden parissa. 	<ul style="list-style-type: none"> Lisätietoja ohei- sissa suunnitel- missa. 		
	<ul style="list-style-type: none"> Ehkäisevää hyvinvointi- ja tur- vallisuustyötä tukevien tilai- suuksien järjestäminen. 	<ul style="list-style-type: none"> Tilaisuuksien, koulutusten yms. lkm. 		
2.2 Esteettömän ja helposti saavutettavan kunnan rakentaminen	<ul style="list-style-type: none"> Palvelukartan päivitys raken- nusten esteettömyystilantei- den kehittämisen mukaan. 	<ul style="list-style-type: none"> Palvelukartta on päivitetty mää- räajoin (2 krt/v). 	<ul style="list-style-type: none"> TEKYM RATU-työryhmä Vanhusneu- vosto Vammaisneu- vosto 	<ul style="list-style-type: none"> RATU-työryhmä
	<ul style="list-style-type: none"> Palvelukartan päivitys julkisten alueiden esteettömyystilantei- den kehittämisen mukaan. 	<ul style="list-style-type: none"> Kartta on päivi- tetty helppokul- kuisilla reiteillä. 		
	<ul style="list-style-type: none"> 3. sektorin edustajien saami- nen mukaan esteettömyystyö- hön. 	<ul style="list-style-type: none"> Tehty selvitys prosessista, jolla 3. sektorin toimijoiden es- teettömyysti- lanne tuodaan palvelukartalle. 		
	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinkään kaupungin kiinteis- töjen kehittäminen nykyistä esteettömämmiksi. 	<ul style="list-style-type: none"> Esteettömyysti- lanne. 		
2.3 Liikenneturvallisuu- den parantaminen	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinkääläisten liikennesään- tötuntemuksen lisääminen ajankohtaisilla kampanjoilla. 	<ul style="list-style-type: none"> Järjestettyjen kampanjoiden lkm. 	<ul style="list-style-type: none"> Liikenneturvalli- suustyöryhmä 	<ul style="list-style-type: none"> Liikenneturvallisuu- styöryhmä
	<ul style="list-style-type: none"> Eri ikäryhmille suunnattujen liikenneaiheisten kurssien to- teuttaminen (esim. Fillarinap- pula-koulu, EAK65+). 	<ul style="list-style-type: none"> Toteutettujen kurssien lkm. 		
2.4 Hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevan tietouden lisääminen	<ul style="list-style-type: none"> Kaupungin www-sivujen kehit- täminen hyvinvointia, ter- veyttä ja turvallisuutta koske- van tiedon osalta. 	<ul style="list-style-type: none"> www-sivujen systemaattinen kehittäminen ja päivittäminen. 	<ul style="list-style-type: none"> Viestintä Kulttuuri- ja hy- vinvointipalvelut Työsuojelu 	<ul style="list-style-type: none"> Osana palvelujen vuositason viestintä- suunnittelua.
	<ul style="list-style-type: none"> Kuntalaistilaisuuksien sään- nöllinen järjestäminen hyvin- voinnin, terveyden ja turvalli- suuden ajankohtaisista tee- moista. 	<ul style="list-style-type: none"> Järjestettyjen ti- laisuuksien, lau- suntojen ja kan- nanottojen lkm. 	<ul style="list-style-type: none"> Keusote Kulttuuri- ja hy- vinvointipalvelut Työsuojelu Verkosto Neuvostot 	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinkään ehkäise- vän työn suunnitelma 2022-25 Alueellinen hyvin- vointisuunnitelma 2020-25

TAULUKKO 4. Tavoitteena ennaltaehkäisevän hyvinvointi- ja turvallisuustyön tekeminen

Yhteisöllisyyden ja osallisuuden edistäminen on keskeisenä tavoitteena niin Hyvinkään kaupungin Pelikirjassa (luku 4) kuin Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymän strategiassa (luku 2). Sama tavoite on keskiössä myös hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävässä työssä, sillä vallitsevan käsityksen mukaan niitä ei voi tai edes kannata yrittää työntää ihmisille ulkopuolelta; jokainen kuntalainen on kuitenkin lopulta oman elämänsä paras asiantuntija ja ihmisen hyvinvointi ja turvallisuuden tunne lähtee ensisijaisesti hänestä itsestään. Ulkopuolisten tahojen, kuten kunnan tai kuntayhtymän, tehtävänä ei olekaan tehdä asioita valmiiksi ihmisen puolesta, vaan tarjota kuntalaisille edellytyksiä ja puitteita rakentaa itse omaa, lähimmäisten, lähiympäristön ja koko yhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Hyvinkään kaupungin tuottamien palveluiden näkökulmasta tämä tapahtuu nimenomaan kolmen kärjen kautta:

- 1) Pyritään vähentämään yksinäisyyttä sekä edistämään yhteisöllisyyttä ja osallisuutta mm. erilaisien toimintaryhmien ja tiedonkulun edistämisen kautta (3.1).
- 2) Edistetään kotoutumista ja vuorovaikutuksellista oppimista (3.2).
- 3) Tarjotaan kuntalaisille erilaisia vaikuttamiskanavia (3.3).

Näiden tavoitteiden saavuttamista tukevia toimenpiteitä, toteuttajatahoja ja raportointikanavia tarkastellaan lähemmin seuraavalla sivulla olevassa taulukossa 5.

3 YHTEISÖLLISYYDEN JA OSALLISUUDEN MAHDOLLISTAMINEN				
Konkreettinen tavoite	Esimerkkejä toimenpiteistä	Toteutumisen mittareita	Keskeisiä toteuttajia	Lisätietoja tavoitteista ja toimenpiteistä
3.1 Yksinäisyyden vähentäminen sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen	<ul style="list-style-type: none"> Eryteisesti lasten, nuorten ja ikääntyneiden yksinäisyyteen, kiusaamiseen ja osattomuuteen puuttuminen tarjoamalla palveluita, ryhmiä ja kohtauspaikkoja koko verkoston toimesta. 	<ul style="list-style-type: none"> Palveluiden kattavuus ja tarvelähtöisyys. Ryhmiä ja kohtauspaikkojen lkm. Jokaisessa lapsiryhmässä oma kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma 	<ul style="list-style-type: none"> Keusote Varhaiskasvatus ja perusopetus Kulttuuri- ja hyvinvointipalvelut Verkostotoimijat 	<ul style="list-style-type: none"> Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2021-25 Alueellinen ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma 2021-25 Varhaiskasvatussuunnitelma, esiopetuksen ops, perusopetuksen ops
	<ul style="list-style-type: none"> Osallisuuden edistäminen osallistuvan budjetoinnin avulla. 	<ul style="list-style-type: none"> Osun toteutus vuosittain. 	<ul style="list-style-type: none"> Osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi -kärkihankeryhmä 	<ul style="list-style-type: none"> Kärkihankekortti Hyvinkään osallisuusmalli 2018
	<ul style="list-style-type: none"> Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen tukemalla niitä edistäviä yhdistys- ja seuratoimijoita. 	<ul style="list-style-type: none"> Toimijoiden tukeminen tiloja ja avustuksia antamalla. 	<ul style="list-style-type: none"> Liikuntapalvelut Kulttuuripalvelut Nuorisopalvelut Hyvinvointipalvelut 	<ul style="list-style-type: none"> Kulttuuri- ja hyvinvointipalveluiden avustussääntö
	<ul style="list-style-type: none"> Ikääntyneelle väestölle tarjotaan heille kohdistettuja luentoja ja kursseja Hyvinkään Opiston opinto-ohjelmassa. 	<ul style="list-style-type: none"> Luentoja ja kurssien lkm. 	<ul style="list-style-type: none"> Sivistystoimi Hyvinkään Opisto 	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinkään Opiston opinto-ohjelma
	<ul style="list-style-type: none"> Toimintarajoitteiselle väestölle tarjotaan heille kohdistettuja luentoja ja kursseja Hyvinkään Opiston opinto-ohjelmassa. 			
		<ul style="list-style-type: none"> Ikääntyneille tarjotaan kohdistettuja liikuntaryhmiä. 	<ul style="list-style-type: none"> Liikuntaryhmien lkm. 	<ul style="list-style-type: none"> Liikuntapalvelut Urheiluseurat Sote-yhdistykset
<ul style="list-style-type: none"> Toimintarajoitteisille tarjotaan kohdistettuja liikuntaryhmiä. 				
3.2 Kotoutumisen tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> Lainsäädännön ja suomalaisen kulttuurin tietämyksen kasvattaminen kotoutettavien henkilöiden koulutuksessa. 	<ul style="list-style-type: none"> Kotouttaviin koulutuksiin ja infoihin osallistuvien määrä. 	<ul style="list-style-type: none"> Sivistystoimi Kotouttamispalvelut 	<ul style="list-style-type: none"> Kotouttamisohjelma 2020-23
	<ul style="list-style-type: none"> Maahanmuuttajatyötä tekevät tuntevat toisensa ja organisaatioidensa rajapinnat moniammatillisissa verkostoissa. Verkosto kokoontuu ja ylläpitää verkostotoimintaa maahanmuuttajien hyväksi. 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteistyöverkostojen kattavuus ja kokoon-tumisten lkm. 		
3.3 Asukkaiden saaminen mukaan hyvinvointi- ja turvallisuustyöhön	<ul style="list-style-type: none"> Vanhusneuvoston toiminta Vammaisneuvoston toiminta Nuorisovaltuuston toiminta. 	<ul style="list-style-type: none"> Kokoon-tumisten lkm. 	<ul style="list-style-type: none"> Vanhusneuvosto Vammaisneuvosto Nuorisovaltuusto 	<ul style="list-style-type: none"> Vanhusneuvosto Vammaisneuvosto Nuorisovaltuusto
	<ul style="list-style-type: none"> Säännölliset hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat kuntalaiskyselyt. 	<ul style="list-style-type: none"> Säännöllisesti toteutettujen kyselyiden lkm. 	<ul style="list-style-type: none"> Sivistystoimi Kulttuuri- ja hyvinvointipalvelut Keusote 	<ul style="list-style-type: none"> Kyselyiden raportit

TAULUKKO 5. Tavoitteena yhteisöllisyyden ja osallisuuden mahdollistaminen

Sähköisten palveluiden kehittäminen on Hyvinkään kaupungin ja hyvinvointialueen intresseissä, ja koronatilanne etäkokouksineen ja kokoontumisrajoituksineen on lisännyt entisestään tämän tavoitteen tärkeyttä. Digitaalisuuden edistäminen ja hyödyntäminen onkin keskeinen osa myös hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta edistävän työn tulevaisuutta. Kuten taulukosta 6 ilmenee, käytännössä tähän päämäärään pyritään nimenomaan kahta kautta:

- 1) Kehittämällä sähköistä asiointia kaupungin palveluissa.
- 2) Edistämällä digitaalista saavutettavuutta kaupungin palveluissa.

4 Digitaalisuuden edistäminen ja hyödyntäminen				
Konkreettinen tavoite	Esimerkkejä toimenpiteistä	Toteutumisen mittareita	Keskeisiä toteuttajia	Lisätietoja tavoitteista ja toimenpiteistä
4.1 Sähköisen asioinnin kehittäminen kaupungin palveluissa	<ul style="list-style-type: none"> • Digitaalisten palveluiden tarjoaminen keskitetysti kaupunkilaisille eHyvinkää-portaalin kautta Suomi.fi-palveluihin integroituna. • Oman palvelutuotannon kehittäminen palautejärjestelmän, osallistuvan budjetoinnin, työllisyyspalveluiden asiakashallintajärjestelmä, kotouttamispalveluiden asiakastietojärjestelmän ja yritysrekisterin osalta. • Sähköisen avustushakemustajärjestelmän käyttöönotto. 	<ul style="list-style-type: none"> • Keusotelle siirtyvien palveluiden korvaaminen asteittain omilla järjestelmillä. • Digitaalisten palveluiden valmistuminen ja käyttöönotto. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tietohallinto • Keusote • Toimialat 	<ul style="list-style-type: none"> • Tietohallinto
4.2 Digitaalisen saavutettavuuden edistäminen kaupungin palveluissa	<ul style="list-style-type: none"> • Saavutettavuus lisääntyy kaupungin nettisivuilla. • Digituen toimintamallin rakentaminen Hyvinkäälle. 	<ul style="list-style-type: none"> • Saavutettavuus toteutuu. • Digituen toimintamallin valmistuu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi -kärkihankeyryhmä 	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupungin viestintäsuunnitelma ja saavutettavuusseloste verkkosivuilla. • Kärkihankekortti

TAULUKKO 6. Tavoitteena digitaalisuuden edistäminen ja hyödyntäminen

Viidentenä strategisena linjauksena on paikallisen ja alueellisen yhteistyön kehittäminen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi. Käytännössä tätä työtä tehdään kaikilla kaupungin toimialoilla ja palvelualueilla sekä lukemattomissa erilaisissa yhdyspintatyöryhmissä, joista on mainittu joitain esimerkkejä luvuissa 1 ja 2. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden rakentaminen on kaikkien vastuulla ja sitä voidaan tehdä parhaiten tiiviissä ja rakentavassa yhteistyössä kaikkia osapuolia kuunnellen ja kunnioittaen.

5 Alueellinen ja paikallinen yhteistyö hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi				
Konkreettinen tavoite	Esimerkkejä toimenpiteistä	Toteutumisen mittareita	Keskeisiä toteuttajia	Lisätietoja tavoitteista ja toimenpiteistä
5.1 Yhteistyön edistäminen hyvinvoinnin ja turvallisuuden yhdyspinnoilla	<ul style="list-style-type: none"> Eri toimialojen ja palvelualueiden yhteistyön ja tiedonkulun edistäminen Keusoten, KUUMA-kuntien, paikallisten yhdistysten ja seurojen, vapaaehtoistoimijoiden, yritysten, poliisin ja pelastuslaitoksen kanssa hyvinvoinnin ja turvallisuuden osalta. 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteistyöryhmien lkm ja aktiivisuus. 	<ul style="list-style-type: none"> Toimialat 	<ul style="list-style-type: none"> Liikkumissuunnitelma 2021-25 Ehkäisevän työn suunnitelma 2022-25 Kotouttamissuunnitelma 2020-23 Alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2020-25 ja alasuunnitelmat
	<ul style="list-style-type: none"> Sen edistäminen, että lasten ja nuorten hyväksi tehtävän työn tekijät tuntevat toisensa ja organisaatioidensa rajapinnat moniammatillisissa verkostoissa. Kouluissa tehtävän nuorisotyön kehittäminen ja lisääminen nuorisopalveluiden ja perusopetuksen yhteistyönä. 	<ul style="list-style-type: none"> Lasten ja nuorten yhteistyöryhmien (mm. Lanu-jory, NOP, Hope- ja Nupa-tiimi) kattavuus, aktiivisuus ja kokousten lkm. Kouluissa tehtävän nuorisotyön toteutuminen eri kouluissa. 	<ul style="list-style-type: none"> Sivistystoimi Nuorisopalvelut 	<ul style="list-style-type: none"> Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmana 2021-25 Varhaiskasvatussuunnitelma Esiopetuksen opetussuunnitelma Perusopetuksen opetussuunnitelma
	<ul style="list-style-type: none"> Peruskoulua päättävät nuoret tuntevat peruskoulun jälkeiset tukitahot opiskeluiden jatkamiseksi (etsivä, nuorisotyö, Hyvinkään Ohjaamon toiminta). 	<ul style="list-style-type: none"> Ysiltä elämään - tapahtuman toteutuminen. 	<ul style="list-style-type: none"> Sivistystoimi Perusopetus Nuorisopalvelut 	<ul style="list-style-type: none"> Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2021-25 Perusopetuksen opetussuunnitelma

TAULUKKO 7. Tavoitteena alueellinen ja paikallinen yhteistyö hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi

Kuten luvuista 1–2 ilmeni, hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden hyväksi tehtävä työ on ollut ja tulee varmasti olemaan melkoisten muutosten kourissa niin Hyvinkäällä, Keski-Uudenmaalla kuin koko Suomessa. Erilaisista haasteista ja epäkohdista huolimatta on muistettava, että Hyvinkää ja Keski-Uusimaa ovat tutkimusten ja tilastojen valossa globaalistikin kaikkein onnellisimpia, terveimpiä, parhaiten voivia ja turvallisimpia alueita. Vallitseva tilanne ei kuitenkaan ole muodostunut itsestään, käsien päällä istuskellen ja muiden toimia odotellen, vaan se on saavutettu kovalla, vastuuntuntoisella ja määrätietoisella, vuosikymmeniä jatkuneella yhteistyöllä, jossa on tarvittu kaikkia osapuolia sekä rohkeutta ja lupaa kokeilla ja jopa epäonnistua. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin kannalta onkin tärkeää, että tätä työtä saadaan ja pystytään jatkamaan myös tulevaisuudessa.

Lähteet

Allardt, E. 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Helsinki: WSOY.

Hätönen, H. 2021. Hyvinvointialueiden perustaminen ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoiminnan järjestämisen uudistus. Valtioneuvosto ja STM. Hyvinvointiwebinaari 8.9.2021 – Miten keskiuusimaalainen voi?

Koronapandemian hyvät ja huonot seuraukset lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. 2020. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 1/2020. Helsinki: Eduskunta.

Lapset, nuoret ja koronakriisi: Lapsistrategian koronatyöryhmän arvio ja esitykset lapsen oikeuksien toteuttamiseksi. 2021. Helsinki: Valtioneuvoston julkaisuja 2021:2. Saatavilla: <<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162647>> (viitattu 18.6.2021).

Luonnon hyvinvointivaikutukset. 2020. Saatavilla: <<https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/virkistyskaytto/luonnon-hyvinvointivaikutukset/>> (viitattu 19.5.2020).

Moisio, P., Karvonen, S., Simpura, J. & Heikkilä, M. 2008. Suomalaisten hyvinvointi 2008 (toim.). Helsinki: Stakes.

Perttilä, K., Orre, S., Koskinen, S. & Rimpelä, M. 2010. Kuntien hyvinvointikertomus-hankkeen asiantuntijoiden työryhmä.

Racine, N., McArthur, B. A. & Cooke, J. E. 2021. Global Prevalence of Depressive and Anxiety Symptoms in Children and Adolescents During COVID-19 - A Meta-analysis. JAMA Pediatrics 08/2021.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. HYTE-kerroin – kannustin kunnille. Saatavilla: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointijohtaminen-kunnassa/hyte-kerroin-kannustin-kunnille>> (viitattu 10.11.2021).

Vaarama, M., Karvonen, S., Kestilä, L., Moisio, P. & Muuri, A. 2014. Suomalaisten hyvinvointi. Helsinki: THL: Yliopistopaino.

Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta. 2021. Valtioneuvoston julkaisuja 48. Saatavilla: <<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163149>> (viitattu 5.10.2021).

Liitteet

Liite 1. Hyvinkään HYTE-kertoimen indikaattoritiedot (Sotkanet, THL)

	2018	2019	2020
HYTE-kerroin euroa / asukas	9,8		16,4
HYTE-kerroin, 0 - 100	61		60
HYTE-kerroin, 1 000 euroa	457,6		763,1
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)	75		72
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)	48		48
Skaalatut HYTE-indikaattorit 0-100			
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori	44		46
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-indikaattori	46		55
Koulukuraattorin työpanoksen määrä viikossa jaettuna 100 oppilaalla	63	62	
Koulun opetussuunnitelmassa on kuvattu kouluruokailun järjestämisessä tehtävä yhteistyö ruokailusta vastaavan henkilökunnan kanssa	34	45	
Koulun oppilaita aktivoidaan koulumatkaliikuntaan	71	90	
Koulupsykologin työpanoksen määrä viikossa jaettuna 100 oppilaalla	83	85	
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta			
koululounaan ja välipalojen järjestämisessä	61	65	65
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit	58	58	58
Koulussa on yhteisesti sovittu käytäntö tai menettelytapa koulutapaturmien ennaltaehkäisemisestä	80	75	
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori	50		44
Kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus	76	100	100
Kuinka usein kunta seuraa lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta	100		0
Kunnan investointiohjelmassa otetaan huomioon kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteet		0	
Kunnan palveluluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja		100	100
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista		0	0
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen		100	100
Kunnan viimeksi laadittuun hyvinvointikertomukseen tai muuhun vastaavaan kertomukseen sisältyy kuvaus kuntalaisten liikunta-aktiivisuudesta	100		0
Kunnanhallituksessa tai kunnanvaltuustossa on käsitelty paikallista turvallisuussuunnitelmaa ja päätetty toimenpiteistä		100	
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille	100		100
Kunnassa kokoontuu säännöllisesti liikuntaseurojen ja -yhdistysten sekä kunnan yhteinen asiantuntijaelin	0		100
Kunnassa laaditaan laaja hyvinvointikertomus kerran valtuustokaudessa		100	
Kunnassa on päätetty terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan vastuutahosta	100		100
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä		100	100
Kunnassa toimii hallituksen tai valtuuston asettama lapsiparlamentti tai vastaava		0	
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä	100		100
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen	100		100
Kunta tekee liikuntapaikkojen ja -palveluiden käyttäjille asiakaspalautekyselyjä vähintään joka toinen vuosi	100		100
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa	0		0
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin	100		0
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa	83	88	88
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori	23		36
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori	57		45
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista		100	100
Vähintään 16 tuntia viikossa työskentelevien opettajien lukumäärä jaettuna 100 oppilaalla	33	33	
Ylipaino, skaalattu HYTE-indikaattori	52		65

Liite 2. Hyvinvointikertomuksen hyvinvointisuunnitelman 2020 raportointi

Hyvinvointikertomus käsiteltiin Hyvinkään kaupunginvaltuustossa 27.5.2019.

Hyvinvointikertomuksessa esiin tuodut hyvinvoinnin painopistealueet on huomioitu vuoden 2020 talousarvion valmistelussa ja niiden pohjalta valmistellut tavoitteet ja toimenpiteet on koottu seuraaviin taulukoihin. Taulukkoon on koottu tavoitteet kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen tavoitekorkeilla. Lisäksi lautakuntien omilla korteilla on lukuisia lisätoimenpiteitä ja toimielimet voivat vielä käyttösuunnitelmavaiheessa tarkentaa omia tavoitteitaan.

1. Kaupungin vetovoimaisuuden lisääminen

Kaupungin talouden ja elinvoimaisuuden kannalta on tärkeää, että Hyvinkään väestönkasvu jatkuu hallitusti. On tarpeen selvittää ja tunnistaa syitä syntyvyyden laskuun ja miettiä vaikutuskeinoja asian parantamiseksi. Yhtenä mahdollisena vaikutuskeinona on lisätä Hyvinkään houkuttelevuutta lapsiperheiden asuinkaupunkina ja huomioida entistä paremmin lasten ja nuorten näkökulma kaupungin päätöksenteossa. Yritysten työpaikkatarjonta on tekijä, joka houkuttelee uusia asukkaita paikkakunnalle. Kaupungin elinvoimaisuus ja houkuttelevuus paikkakunnalle muuttavien yritysten näkökulmasta on tärkeää, jotta uusia työpaikkoja syntyy. Hyvinkään Pelikirjan mukaisesti teemme tiivistä yhteistyötä yritysten kanssa ja otamme yritysten toimintaedellytykset jatkuvasti huomioon. Edesautamme mahdollisuuksien mukaan muun muassa hankintojen kohdistamisessa paikallisiin yrityksiin. Näin syntyvät ja pysyvät työpaikat ovat kaupunkimme elinvoimaisuuden edellytys.

PÄÄMÄÄRÄ	VUOSITAVOITE JA TOIMENPITEET 2020	TAVOITETASO JA ONNISTUMISEN MITTARI	VASTUUHENKILÖ	RAPORTOINTI
Kärkihanke: Hangonsilta 1	Uuden asuinalueen rakentamisen valmistelu Kumppanuuskaavoitus, kaavaluonnoksen laatiminen yhteistyössä kumppaneiden kanssa.	Kaavaluonnos on laadittu yhteistyössä kumppaneiden kanssa vuoden 2020 loppuun mennessä.	Kaupungingeodeetti, kaavoituspäällikkö	Tavoite poistettu
Kärkihanke: Hangonsilta 1	Kevyen liikenteen sillan rakennustöiden alkaminen.	Rakennustyöt on aloitettu vuoden 2020 aikana.	Tekninen johtaja	Rakennustyöt aloitettiin vuonna 2020 ja sillan rakentaminen on käynnissä
Kärkihanke: Hangonsilta 2	Kipinä-talon (keskuslukio ja Hyvinkään Opisto) käyttöönotto.	Kipinä on otettavissa koulukäyttöön 31.12.2020 mennessä.	Kiinteistöjohtaja	Rakennusurakka on valmistunut tavoiteaikataulussa
Kärkihanke: Hyvinkään Sveitsi	Sveitsin asuinalueen asemakaavan hyväksymiskäsittelyn eteneminen	Mikäli osayleiskaavasta tehty valitus hylätään 31.8.2020 mennessä, niin asemakaava on nähtävillä vuoden 2020 loppuun mennessä.	Kaavoituspäällikkö	Valitusprosessin keskeneräisyyden vuoksi kaupunki ei ole voinut edetä kaavoituksessa tavoitteen mukaisesti. Päätöstä valituksesta ei saatu 1.8.2020 mennessä. Asemakaava ei tule nähtäville vuoden loppuun mennessä, mutta asemakaavan luonnosvaiheen valmistelu jatkuu. Kaupunginhallitus on 24.8.2020 antanut valituksesta vastineen korkeimmalle hallinto-oikeudelle.
Kärkihanke: Hyvinkään Sveitsi	Uimalarakennuksen laajennusosan käyttöönotto	Laajennusosa otetaan käyttöön vuoden 2020 kuluessa.	Kiinteistöjohtaja	Uimalan teräsaltaan asennustyöt käynnistyivät vasta vuoden alussa ja teräsallas valmistuu keväällä 2021.
Kärkihanke: Kehittyvä kaupunkikeskusta	Kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelma (Master plan)	Kaksi vaihtoehtoista ehdotusta kehittämissuunnitelmaksi laadittu.	Liiketoimintajohtaja	3 vaihtoehtoista ehdotusta esiteltiin KH:ssa 30.11. Vaihtoehtojen tarkempi suunnittelu jatkuu. (kv tavoite v 2021)
Kärkihanke: Kehittyvä kaupunkikeskusta	Radan länsipuoleista osaa koskeva yleissuunnitelma (vähintään kaksi vaihtoehtoa)	Vähintään kaksi vaihtoehtoista ratkaisumallia alueen yleissuunnitelmaksi on laadittu. Niiden pohjalta on valittu etenemistapa vaihteittain tapahtuvan asemakaavoituksen pohjaksi.	Kaavoituspäällikkö	Yleissuunnitelmien luonnokset ovat valmistuneet osana em. kehittämissuunnitelmaa, mutta etenemistavan valinta siirtyy uudelle kaupunginvaltuustolle.

PÄÄMÄÄRÄ	VUOSITAVOITE JA TOIMENPITEET 2020	TAVOITETASO JA ONNISTUMISEN MITTARI	VASTUUHENKILÖ	RAPORTOINTI
Kärkihanke: Kehittyvä kaupunkikeskusta	Keskustan liikenteen yleissuunnitelma	Keskustan liikenteen yleissuunnitelma on valmis.	Liikenneinsinööri	Liikenteen yleissuunnitelmaluonnokset valmistuneet osana em. Kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelmaa. Vaihtoehtojen tarkempi suunnittelu jatkuu. (kv tavoite v 2021)
Kärkihanke: Kaupunki ja monimuotoiset kylät	Valokuitu kyliin, toteuttamismallin selvittäminen	Toteuttamisen mahdollisuudet ja malli selvitetty.	Tekninen johtaja	Toteuttamisen mahdollisuudet ja malli selvitetty.
Kärkihanke: Kehittyvä kaupunkikeskusta	Radan länsipuolen alueen asemakaavoitus	Liityntäpysäköintiin liittyvä asemakaavoitus on aloitettu	Kaavoituspäällikkö	Kaavoitustyö aloitettu; OAS:n valmistelu nähtävillälaittoa varten alkuvuonna 2021. Liityntäpysäköinnin toteuttamisen edellytykset ovat varmistuneet Väyläviraston kanssa
Kärkihanke: Kehittyvä kaupunkikeskusta	Pysäköinnin periaatteet osana keskustan täydennysrakentamista	Pysäköinnin vaihtoehtoiset ratkaisumallit valmisteltu.	Liikenneinsinööri, Kaavoituspäällikkö	Työ jatkuu v 2021. KV:n tavoite vuodelle 2021; Pysäköinnin ja liityntäpysäköinnin periaatteet hyväksytty KV:ssä toukokuun 2021 loppuun mennessä.
Maankäytön toteuttamisprosessin ohjaaminen sekä MAL-asuntotuotantotavoitteiden mukainen tonttivaranto pitkällä aikavälillä.	Maankäytön toteuttamisohjelman laatiminen ja ohjelman vuositavoitteiden toteuttaminen.	Maankäytön toteuttamisohjelma on laadittu ja ohjelman vuositavoitteet toteutuvat. Tontinluovutus; omakoti 35 kpl, kerros- / rivitalo 4 kpl, yritys / teollisuus 3 kpl.	Kaupungeingeodeetti	Maankäytön toteuttamisohjelma hyväksytty 6.4.2020. Luovutettu omakotitontteja 26 kpl, kerrostalotontteja 2 kpl, yritystontteja 1 kpl. Asuntoja valmistunut 383 kpl.
Kaavoitustoiminnan ohjaaminen ja kaavojen toteuttamistoimenpiteiden ohjelmoiminen ja kaavoitusta tukevan maanhankinnan tukeminen.	Kaavoitusohjelman laatiminen	Kaavoitusohjelma on laadittu ja ohjelman vuositavoitteet toteutuvat. Asuntotonttien kerrosalareservi MAL-sitoumuksen mukainen (kerrosneliömetreinä).	Kaavoituspäällikkö	Kaavoitusohjelma hyväksytty 6.4.2020 § 72 ja kaavoitustyö etenee sen mukaisesti. Asuntotonttien kerrosalareservi MAL-sitoumuksen mukainen.
Uusia yrityksiä Hyvinkäälle	Hyvinkään houkuttelevuuden parantaminen käynnistämällä Invest in Hyvinkää (sijoittautumispalvelut) -toiminta. Uutta sijaintipaikkaa tai toimitilaa etsivien yritysten kontaktointi ja tavoittaminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.	Suunnitelman mukainen Invest in Hyvinkää (yritysten sijoittumiseen tähtäävä kokonaispalvelu) -toiminta on käynnistynyt. Vähintään 30 sijoittumista harkitsevaa yritystä on tavoitettu ja Hyvinkäälle on sijoittunut vähintään 2 uutta yritystä.	Elinkeinopäällikkö, Kaupungeingeodeetti, Liiketoimintajohtaja TechVilla Oy	1) Invest in -toiminta käynnistyi tavoitteena yritysasiakaskohtainen asiakasvastaava. Työ jatkuu asiakaspalvelujen prosessikuvauksilla ja juurruttamisella kaupunkiorganisaatioon. 2) 15 yritystä tavoitettiin, 1 tontinluovutus ja suunnitteluvauksia 5 kpl.
Hyvinkää houkuttelee matkailijoita	Matkailuyritysten yhteistyötä tiivistetään ja yrittäjien palvelutuotteille järjestetään yhteinen myynti- ja markkinointikanava.	Matkailuyritysten yhteistyö on tiivistä ja yrittäjien palvelutuotteille yhteinen myynti- ja markkinointikanava olemassa.	Liiketoimintajohtaja	Matkailuyritysten yhteistyöhön perustettu yhdistys HelsinkiNorth ry, joka tehnyt yhteisen myynti- ja markkinointikanavan.
Kaupungin tunnettuuden lisääminen	Viestintä- ja markkinointitoimenpiteiden toteutus kaupungin viestintä- ja markkinointisuunnitelmien mukaisesti.	Kaupungin näkyvyys on noussut aiemmasta tasosta	Viestintäpäällikkö	Kaupungin tiedottamista on lisätty merkittävästi, mikä on tuonut lisää medianäkyvyyttä. Taloustutkimuksen mukaan muuttohalukkuus Hyvinkäälle on vertailukuntiin nähden hyvä, kokoluokassamme (30- 50 000 as. kaupungit) olemme tänä vuonna 3. suosituin muuttokohde. Täysin vertailukelpoista tutkimusta ei ole toteutettu aiemmin.

2. Digitalisaation hyödyntäminen palvelujen suunnittelussa ja tuotannossa

Yksi Suomen hallituksen kärkihankkeista on digitalisoida julkiset palvelut käyttäjälähtöisiksi. Sähköiset palvelut ovat myös yksi Hyvinkään Pelikirjan tukipilareista. Digitalisaatio on yksi keskeinen keino, jolla palvelutuotantoa voidaan Hyvinkäällä tehostaa ja muuttaa käyttäjälähtöisemmäksi. Näin voidaan parantaa palvelujen käyttäjien osallistumista palvelujen suunnitteluun ja niiden piiriin pääsyä.

PÄÄMÄÄRÄ	VUOSITAVOITE JA TOIMENPITEET 2020	TAVOITETASO JA ONNISTUMISEN MITTARI	VASTUUHENKILÖ	RAPORTOINTI
Kuntalaisten palvelujen, johtamisen, toiminnan ja talouden suunnittelun kehittäminen ja tehostaminen uutta teknologiaa hyödyntäen.	Sähköisten palveluiden kaupunkitason kehittämissuunnitelman laatiminen. Suunnitelman osa-alueiden huomioiminen Pelikirjan päivitystyössä.	Kaupunkitason sähköisten palvelujen kehittämissuunnitelmaluonnos valmistuu lausunto- ja hyväksyntäkierrokselle.	Tietohallintopäällikkö	Pelikirjan päivittämisen viivästyminen, koronaviruksen aiheuttamat lisätehtävät ja perustietotekniikka- ja tietoliikennepalveluiden kilpailutuksen valmistelutehtävät ovat pakottaneet kohdistamaan tietohallintoresurssin näihin tehtäviin. Suunnitelmaluonnoksen laadinta raportointikauden jälkeen.
Digitaalisen turvallisuuden keskeisten kehittämistarpeiden tunnistaminen	Digitaalisen turvallisuuden nykytila-arvion tekeminen seuraavien osa-alueiden osalta: riskienhallinta, toiminnan jatkuvuus ja varautuminen, tietoturvallisuus, kyberturvallisuus sekä tietosuojat.	Digiturvallisuuden nykytaso on tunnistettu Väestörekisterikeskuksen tuottaman kyselyn avulla.	Tietohallintopäällikkö	Väestörekisterikeskuksen tuottama kysely on tehty tammikuussa. Kyselyn pohjalta tehtyjen havaintojen pohjalta tietohallintopalvelu tekee jatkokartoituksen ja kehittämistoimia. Tietosuoja- ja tietoturva-asiakirjat on hyväksytty kaupunginhallituksessa 27.4.2020
Kuntalaisten sähköisen asioinnin palveluvalikoiman laajentuminen	Uusien sähköisten asiointiprosessien kehittäminen	Kuntalaisten sähköisten palvelujen kehittämiseksi on rakennettu vähintään kaksi uutta asiointilomaketta Hyvinkään sähköisen asioinnin portaaliin (eHyvinkaa).	Tietohallintopäällikkö	Koronaviruksen aiheuttamat lisätehtävät, tietopalvelu (paikkatieto)-yksikön siirtyminen tietohallintoon ja perustietotekniikka- ja tietoliikennepalveluiden kilpailutuksen valmistelutehtävät ovat pakottaneet kohdistamaan tietohallintoresurssin näihin tehtäviin. D365 testiportaali on hankittu.
Kaupunki edistää kaikkien kuntalaisten mahdollisuutta toimia täysvertaisesti digitaalisessa yhteiskunnassa.	Kaupungin sähköiset palvelut ovat saavutettavuusdirektiivin mukaisia vuoden 2020 voimaan tulevien säädösten osalta.	Kaupungin verkkosivut täyttävät saavutettavuuden kriteerit saavutettavuusdirektiivin 2020 voimaan tulevien säädösten osalta.	Viestintäpäällikkö	Kaupungin verkkosivut ovat saavutettavat kriteerien mukaisesti. Pdf-liitetiedostojen osalta saavutettavuustyötä jatketaan edelleen.

3. Ennaltaehkäisevän työn ja oikea-aikaisten palvelujen kehittäminen

Ehkäisevä työ on avainasemassa kavennettaessa hyvinvointieroja. Tavoitteena on kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja elämänlaadun turvaaminen. Ehkäisevä työ ankkuroidaan osaksi palvelujärjestelmän perusrakennetta ja toimintaa. Vahvoilla peruspalveluilla kyetään ehkäisemään ongelmien syntyä ja puuttumaan niihin varhain sekä tukemaan ihmisten itsenäistä selviytymistä ja elämänhallintaa. Haavoittuvassa asemassa olevat ja vähemmistöryhmät tarvitsevat lisäksi kohdennettuja palveluja. Matalan kynnyksen palveluilla pyritään parantamaan palveluiden saatavuutta ja ennaltaehkäisemään raskaampien ja kalliimpien palveluiden tarvetta. Tavoitteena on monialaisen yhteistyön vahvempi hyödyntäminen, esimerkkinä valtakunnallinen Ankkuri-toimintamalli.

PÄÄMÄÄRÄ	VUOSITAVOITE JA TOIMENPITEET 2020	TAVOITETASO JA ONNISTUMISEN MITTARI	VASTUUHENKILÖ	RAPORTOINTI
Ehkäisevän päihde-, mielenterveys- ja lähisuhdeväkivaltatyön nykytilanteen ja kehittämistarpeiden kartoittaminen Hyvinkään näkökulmasta.	Ehkäisevän työn suunnitelman laatiminen vuosille 2020-2021.	Suunnitelman 2020-2021 esittely kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnalle 04/2020 mennessä.	Hyvinvointipäällikkö	Ehkäisevän työn suunnitelma laadittu hyvinvointiryhmässä ja hyte-joryssä. Hyväksytty kuhlissa 13.2. ja KH:ssa 9.3. sekä esitely KV:ssa 14.9.2020. Lisäksi Keusotella työn alla Alueellinen ehkäisevän päihdetyön suunnitelma sekä Alueellinen Lähisuhde- ja perheväkivallan vastaisen työn suunnitelma, jotka valmistunevat vuoden 2021 alkupuolella.
Ikääntyneiden hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen.	Ikääntyneiden hyvinvointi- ja turvallisuuskyselyn toteuttaminen keväällä 2020. Ikääntyneiden hyvinvointia ja turvallisuutta käsittelevän yleisötilaisuuden järjestäminen syksyllä 2020.	Kysely tehty ja ikääntyneiden hyvinvointi ja turvallisuus - tilaisuus pidetty.	Hyvinvointipäällikkö, Turvallisuus- ja riskienhallintakoordin aattori	Seniiori-ikäisten liikunta- ja hyvinvointikysely toteutettu liikuntapalveluiden toimesta syksyllä 2020. 4.-11.10.2020 toteutettiin Vanhusten viikko yhteistyössä verkoston kanssa. Ikääntyneiden hyvinvointi ja turvallisuus Hyvinkäällä -webinaari 5.10.2020.

4. Yhteisöllisyyden ja osallisuuden edistäminen

Erilaisilla osallistumisen muodoilla on positiivisia, vaikkakin toisistaan poikkeavia yhteyksiä toimintakykyyn, pitkäikäisyyteen ja hyvinvointiin. Yksinäisyys voidaan kokea myönteisesti tai kielteisesti. Myönteinen yksinäisyys on vapaaehtoista, rentouttavaa ja usein luovuuden edellytys. Tämä mahdollistaa oman eletyn elämän tarkastelun, elämäkokemuksen ja mielenrauhan saavuttamisen. Kielteinen eli ei vapaaehtoinen yksinäisyys voi altistaa muun muassa terveydellisiin ja elämänhallinnan ongelmiin. Panostamme eri-ikäisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseen sekä tuemme yhteisöllisyyden kehittymistä.

PÄÄMÄÄRÄ	VUOSITAVOITE JA TOIMENPITEET 2020	TAVOITETASO JA ONNISTUMISEN MITTARI	VASTUUHENKILÖ	TAVOITEKORTTI
Kärkihanke: Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi	Osallistuvan budjetoinnin toteuttaminen. Toteutus osallistuvan budjetoinnin mallin periaatteita ja suunnitelmaa noudattaen.	Osallistuvan budjetoinnin toteutus: 1) Kohderyhmänä lapset ja nuoret. Kaikki peruskoulut ovat osallistuneet kokeiluun vuoden 2020 kuluessa ja oppilaiden ehdotukset on käsitelty koulukohtaisesti. Kyllä / ei. 2) Kaikille kuntalaisille avoin haku. Osallistuva budjetointi on toteutettu tarjoamalla kuntalaisille mahdollisuus tehdä ehdotuksia eri teemakokonaisuuksiin ja äänestää parhaista vaihtoehdoista. Kyllä/ei.	Kehittämispäällikkö	1) Koronapandemia ja tältä osin mm. etäopetukseen siirtyminen vaikutti koulujen osallistuvaan budjetointiin. Osbu saatiin kuitenkin kaikissa kouluissa toteutettua vuoden loppuun mennessä. 2) Osbu toteutettiin sähköisenä äänestyksenä, jonka tuloksena valittiin 5 eniten ääniä saanutta ehdotusta toteutettaviksi.

PÄÄMÄÄRÄ	VUOSITAVOITE JA TOIMENPITEET 2020	TAVOITETASO JA ONNISTUMISEN MITTARI	VASTUUHENKILÖ	TAVOITEKORTTI
Kärkihanke: Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi	Kuntalaisten osallistumismahdollisuuksien vahvistaminen. Kaikille kuntalaisille avoimen kuntalaisfoorumin perustaminen; foorumin toimintaideana on toimia ajankohtaisten asioiden esittely- ja keskustelutilaisuutena.	Kuntalaisfoorumin valmisteluun osallistuvat kaikki toimialat ja foorumi järjestetään 2 kertaa vuoden 2020 kuluessa. Foorumi järjestetty: kyllä/ei.	Kehittämispäällikkö	Maaliskuulle suunniteltu kuntalaisfoorumi jouduttiin perumaan koronavirusilanteen vuoksi. Kuntalaisfoorumi järjestettiin kuitenkin verkkolähetystenä 7.10.2020. Kuntalaisilla oli tilaisuuden ajan mahdollisuus esittää kysymyksiä ja ottaa kantaa käsiteltäviin aiheisiin viestiseinätoiminnon avulla.
Kärkihanke: Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi	Hyvinvointia edistävien vapaaehtoistyön ja järjestökentän toimijoiden yhteensaattaminen, sektorirajat ylittäen	Kaksi yhteistä tilaisuutta järjestetty vuoden 2020 aikana.	Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja	Koronatilanteen takia toteutettiin vain yksi tilaisuus (järjestötreffit syksyllä 2020)
Kärkihanke: Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi	Kipinä-talon tulevien käyttäjien osallistaminen tilojen käytön ja toiminnan suunnitteluun.	Vuoden 2020 aikana on järjestetty yhteistyötilaisuuksia, joissa on huomioitu Kipinä-talon keskeiset käyttäjäryhmät.	Sivistystoimenjohtaja, lukion ja Hyvinkään opiston rehtorit, kehittämispäällikkö	Sivistystoimi jatkoi vuoden 2020 alusta alkaen säännöllisiä kokoontumisia erilaisissa Kipinä-talon toimintaan liittyvissä työryhmissä. Ryhmät koottiin lukioiden ja Hyvinkään Opiston henkilöstöstä. Nämä vaihtelevat kokoonpanot suunnittelivat opetustilojen yhteiskäyttöä, kalustamista ja AV-toimintoja. Myös Musiikkiopiston ja erityisesti Renton edustajat pidettiin tilanteen tasalla. Koronan myötä kokoukset siirtyivät pääosin verkkoon, mutta muutamia välttämättömiä vierailuja Kipinään oli pakko tehdä. Opiskelijoiden osallistumiseen koronapandemia vaikutti eniten ja hyödyntäminen oli toivottua vähäisempää.

5. Palvelujen rajapintojen häivyttäminen

Eri toimijoiden välinen yhteistyö on erittäin tärkeää, jotta ihmiset käyttäisivät tarpeitaan vastaavia palveluja. Käynnissä olevat hyvinvointipalvelujen tuottamisrakenteisiin vaikuttavat ja Hyvinkäällä asuvan väestön rakenteessa tapahtuvat muutokset korostavat tarvetta kiinnittää huomiota eri palveluiden välisten rajapintojen häivyttämiseen. Tällaisia toimintaympäristön muutoksia ovat muun muassa maakuntauudistus, väestön ikärakenteen muutos ja maahanmuuttajien määrän ja osuuden ennakoitavissa oleva kasvu. Näin palveluja tarvitsevat saavat tarvitsemansa palvelut joustavasti ilman, että he joutuvat hakemaan niitä eri paikoista ja odottamaan palveluja kohtuuttomasti.

PÄÄMÄÄRÄ	VUOSITAVOITE JA TOIMENPITEET 2020	TAVOITETASO JA ONNISTUMISEN MITTARI	VASTUUHENKILÖ	TAVOITEKORTTI
Asiakkaalle tuotettavat palveluprosessit saadaan toimimaan sujuvasti siten, että sote-tuotannon siirtymävaiheesta aiheutuvilta häiriöiltä vältytään.	Varmistetaan yhteistyön toimivuus tarkoituksenmukaisten yhteistyörakenteiden ja -käytäntöjen sekä selkeän työnjaon avulla. Kuntayhtymän talouden ja toiminnan seuranta- ja ohjausmalli.	Kaupungin ja Keusoten välinen yhteistyörakenne on kuvattu ja toiminnassa Kuntayhtymän talouden ja toiminnan seuranta- ja ohjausmalli on käytössä	Kaupunginjohtaja	Omistajaohjaus toteutuu perussopimuksen mukaisesti. Kuntajohtajakokous (kuntajohtajat ja Keusoten johto) kokoontuu säännöllisesti. Keusote järjestää kuukausittain raportointipalavereja toiminnasta ja taloudesta, johon osallistuu kuntien talousasiantuntijoita.

6. Työllisyyden lisääminen

Työttömyys vähentää kaupungin verotuloja ja lisää työmarkkinatukimenoja sekä heikentää kaupungin mahdollisuuksia turvata kuntalaisten hyvinvointia. Näiden välillisten vaikutusten lisäksi työttömyys vaikuttaa myös monin suoremmin tavoin kuntalaisten hyvinvointiin. Ihmisten kokemukset omasta hyvinvoinnistaan, voimavaroistaan ja tyytyväisyydestään ovat yhteydessä heidän käytettävissään oleviin tuloihin ja muuhun varallisuuteen. Työttömyydellä on myös todettu olevan yhteys muun muassa terveys- ja elämänhallinnan ongelmien esiintyvyyden kanssa. Elinkeinoelämää edistämällä ja siten työllisyyttä parantamalla voidaan ennaltaehkäistä monia ongelmia ja vaikuttaa laaja-alaisesti Hyvinkäällä asuvien hyvinvointiin.

PÄÄMÄÄRÄ	VUOSITAVOITE JA TOIMENPITEET 2020	TAVOITETASO JA ONNISTUMISEN MITTARI	VASTUUHENKILÖ	TAVOITEKORTTI
Nuorten- ja pitkäaikaistyöttömien työllisyyden edistäminen	Uusien työllisyyttä edistävien toimien käynnistäminen, kannustejärjestelmäpilotin ja rahoituksen hakeminen.	TE-toimiston ja Keusote-kuntien systemaattisen alueellisen yhteistyön käynnistäminen. Ulkopuolisten palvelujen käytössä on luotu kannustejärjestelmä.	Liiketoimintajohtaja	TE-toim. ja Keusote-kuntien työllisyydenhoidon alueellinen kehittämistyö on käynnistynyt. Työllisyydenhoidon ostopalvelun kannustejärjestelmästä sopimus tehty ja työ käynnissä.
Työllisyyspalveluiden palkkatuki-, työkokeilu- ja työhönvalmennuspaikkojen täyttöaste nousee.	Työttömien palveluohjauksen kehittäminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.	Asiakaspaikkojen täyttöaste on 100 %.	Työllisyyspäällikkö	Asiakkaiden kokonaismäärä on kasvanut. Työllisyyspalveluissa on kontaktoitu 664 eri työnhakija-asiakasta ja pidempikestoisessa asiakkuudessa oli vuoden aikana 354 työnhakijaa. Pidempikestoisten asiakaspaikkojen täyttöaste oli yli 100%
Asiakkaalle löydetään työllistymistä edistävä ratkaisu nopeammin (6 kk asiakkuuden alkamisesta)	Nuorten ja maahanmuuttajataustaisten työhönvalmennuksen kehittäminen.	Tavoite on saavutettu, jos 60 %:lle asiakkaista löytyi ratkaisu 6 kk:n määräajassa.	Työllisyyspäällikkö	Tavoite on poistettu
Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun (TYP) sosiaalityön ja -ohjauksen asiakasprosessin ja palvelutarpeenarvioinnin kehittäminen.	Prosessi ja palvelutarpeenarvointi yhtenäistetään K-U TYP -alueella.	Hyvinkääläisten asiakkaiden prosessi ja palvelutarpeenarvointi noudattaa yhteistä toimintatapaa. Henkilöstöä mukana kaikissa kehittämispajoissa/kokouksissa.	TYP -johtaja	TYP sosiaalityön ja -ohjauksen asiakasprosessi ja palvelutarpeenarvointi on mallinnettu yhdessä henkilöstön kanssa.

7. Maahan muuttaneesta kuntalaiseksi

Hyvinkään väestönkasvu tulee vahvasti maahanmuutosta. Palveluja tullaan järjestämään tulevaisuudessa niin, että niissä huomioidaan entistä paremmin myös maahan muuttaneet kuntalaiset ja heidän hyvinvointinsa. Hyvinkään tavoitteena on tukea maahanmuuttajien kotoutumista osana peruspalveluja sekä järjestämällä erityisiä kotouttamispalveluja kotoutumisen alkuvaiheeseen. Lisäksi tavoitteena on edistää maahanmuuttajien hyvinvointia tukemalla työllistymistä ja lisäämällä heidän osallisuuttaan. Hyvinkään kaupungin tavoitteena on edistää hyvien väestösuhteiden rakentumista.

PÄÄMÄÄRÄ	VUOSITAVOITE JA TOIMENPITEET 2020	TAVOITETASO JA ONNISTUMISEN MITTARI	VASTUUHENKILÖ	TAVOITEKORTTI
Ei valtuusto- tai hallitustason tavoitteita vuonna 2020.				

8. Kulttuuritoiminnan, kestävien liikkumismuotojen ja luonnossa liikkumisen edistäminen

Hyvinkään Pelikirjan mukaisesti Hyvinkää on omaleimainen kulttuuri- ja liikuntakaupunki. Kulttuuritoiminta vaikuttaa hyvinvointiin ja terveyteen. Aktiivinen kulttuuriharrastus on yhteydessä koettuun terveyteen, hyvän elämän kokemuksiin sekä pitkään ikään. Sosiaalinen osallistuminen ja kulttuurin harrastaminen liitetään myös hyvään mielenterveyteen.

Arkiliikunnan lisääminen kaikissa ikäryhmissä kestävillä kulkumuodoilla (kävely, pyöräily ja joukkoliikenne) vaikuttaa positiivisesti kuntalaisten terveyteen, hyvinvointiin ja viihtyvyyteen sekä liikenteen ympäristöhaittojen pienemiseen. Lisäksi jo lyhyt aika luonnossa laukaisee stressiä ja edistää ihmisten hyvinvointia. Viher- ja virkistysalueilla on suuri merkitys hyvän elinympäristön muodostumisen kokonaisuudessa. Ne ovat merkittäviä niin ekologian kuin ihmistenkin tarpeiden, hyvinvoinnin ja terveyden kannalta.

PÄÄMÄÄRÄ	VUOSITAVOITE JA TOIMENPITEET 2020	TAVOITETASO JA ONNISTUMISEN MITTARI	VASTUUHENKILÖ	TAVOITEKORTTI
Omaleimainen kulttuuri- ja liikuntakaupunki	Liikuntasuunnitelman päivittäminen	Suunnitelma hyväksytty kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnassa vuoden loppuun mennessä. Kulkee viheralueohjelman päivittämisen rinnalla.	Liikuntapäällikkö	Liikkumissuunnitelma 2021-2025 on valmis ja hyväksytty kuhlassa 17.12.2020
Kärkihanke: Aktiivinen tapahtumakaupunki	Toritapahtumien kehittäminen	Uusi torin käyttösuunnitelma on laadittu toukokuun loppuun mennessä.	Kulttuuri- ja tapahtumapäällikkö	Torin uusi esiintymislava ja visuaalinen ilme on valmis. Käytännön toimenpiteet siirtyivät vuodelle 2021 koronan vuoksi.
Kärkihanke: Omaleimainen kulttuuri- ja liikuntakaupunki	Suurten junioritapahtumien tavoittelemisen Hyvinkäälle	Hyvinkäällä on järjestetty 2-3 merkittävää urheiluturnausta tai -tapahtumaa vuoden	Liikuntapäällikkö	Tavoite on poistettu
Kärkihanke: Omaleimainen kulttuuri- ja liikuntakaupunki	Urheiluseurojen ja kaupungin välisen yhteistyön kehittäminen. Seurojen toiminnan ja tilojen käytön sekä yhteistyöhön liittyvien toiveiden kartoittaminen.	Seuroille kohdennettu kysely on toteutettu ja kyselytulokset on käyty yhdessä läpi urheiluseurojen kanssa vuoden loppuun mennessä.	Liikuntapäällikkö	Kysely on toteutettu ja tulokset on käyty läpi urheiluseurojen kanssa vuoden loppuun mennessä.
Kärkihanke: Aktiivinen tapahtumakaupunki	Tavoite muutettu muotoon: Vuonna 2020 järjestetään ne tapahtumat, jotka poikkeusoloissa on mahdollista järjestää.	Vuonna 2020 järjestetään Red Carpet -festari. Muut vuoden päätapahtumat siirtyvät järjestettäväksi vuonna 2021.	Kulttuuri- ja tapahtumapäällikkö	Red Carpet -festari on järjestetty koronarajoitusten puitteissa.

Liite 3. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden raportointi

Päämäärä / tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuutaho	Raportointi 2020
YHDENVERTAISUUS				
Tavoitteet ja toimenpiteet sisältyvät muihin osa-alueisiin				
OSALLISUUS				
Lapset ja nuoret vaikuttavat heitä koskeviin asioihin ja palveluihin.	Nuorisovaltuuston ja oppilaskuntien toiminnan kehittäminen, yhtenäistetään toiminta eri kouluissa	Nuorisovaltuuston ja oppilaskuntien kokoontumiset ja kannanotot. Ehdokkaiden määrä nuorisovaltuustoon ja oppilaskuntiin sekä äänestysaktiivisuus	Sivistystoimi	Nuorisovaltuusto kokoontuu noin kerran kuukaudessa säännöllisesti ja oppilaskunnat koulukohtaisesti.
	Suunnitellaan ja kokeillaan lasten ja nuorten asiakasraatia	Asiakasraatien toteutuminen	Sosiaali- ja terveystoimi, Sivistystoimi	Perhekeskuksessa on kokoontunut asiakasraateja. Jälkihuolto nuorten asiakasraatit ovat vakiintunut toimintatapa.
	Sähköisen palautejärjestelmän käyttöönotto	Asiakaspalautteiden määrä ja käsittely	Sosiaali- ja terveystoimi, Sivistystoimi	Sähköinen palautejärjestelmä on käytössä. Palautteita tuli vuonna 2020 yhteensä 1679 kpl.
HOIVA JA HUOLENPITO				
Päiväkotiryhmissä pystytään huomioimaan lapset yksilöllisesti	Yli 3-vuotiaiden varhaiskasvatusryhmissä on suhdeluku 1/7	Suhdelukua noudatetaan	Sivistystoimi	On noudatettu.
Perheet saavat apua riittävän varhain	Vaikuttavia ja ennaltaehkäiseviä ryhmämenetelmiä käytetään suunnitelmallisesti	Toteutuneet ryhmät ja niihin osallistuneiden asiakkaiden määrä	Sivistystoimi, Sosiaali- ja terveystoimi	Ihmeelliset vuodet – vanhemmuusryhmä on kokoontunut säännöllisesti.
	Henkilöstön koulutustamista neuropsykiatrisiksi (Nepsy) valmentajiksi tuetaan	Toteutuneet koulutukset ja niihin osallistuneet työntekijät	Sosiaali- ja terveystoimi, Sivistystoimi	Sotessa on koulutettu henkilöstöä.
	Palveluohjauksessa tehostetaan asiakkaiden avunsaantia esitietolomakkeita hyödyntämällä ja asiakkaan osallisuutta vahvistamalla	Peruuttamattomien aikojen määrä ja suunnitelmallisesti päättyneet asiakkuudet	Sosiaali- ja terveystoimi	Keusotessa lomaketta on kokeiltu perhesosiaalityössä ja nuorisواسemalla.
	Eropalveluita tarjoamalla tuetaan lapsen asemaa vanhempien erotilanteessa	Toteutuneiden perheasioiden sovittelujen määrä sekä eron edessä -iltojen toteutuminen ja lasten Tilli Toukka -ryhmien osallistujamäärä	Sosiaali- ja terveystoimi	Perheasioiden sovittelua tarjottu perheneuvolassa ja perheoikeudellisessa yksikössä.
	Kehitetään perhekeskuksen toimintamallia LAPE -hankkeen tavoitteiden mukaisesti	Asiakastytyväisyyskyselyt palvelujen sujuvuudesta	Sosiaali- ja terveystoimi, Sivistystoimi	Asiakastytyväisyyskysely toteutunut.
TERVEYS				
Palveluiden saatavuuden parantaminen	Aukioloaikoja laajennetaan	Tarjolla olevien ilta-aikojen määrä ja käyttö	Sosiaali- ja terveystoimi.	Perhekeskus on auki maanantaisin klo 18 saakka.

	Nuorisoaseman henkilöstön vahvistaminen yhdellä työntekijällä	Asiakastapaamisten määrä ja hoitoon pääsyn odotusaika	Sosiaali- ja terveystoimi, Sivistystoimi	On toteutunut.
	Työntekijöiden lisääminen toisen asteen oppilashuoltoon	Toteutuneiden asiakastapaamisten määrä	Sivistystoimi	Toiselle asteelle on palkattu 1/2 psykologi
Päihteiden käytön päihdemyönteisyyden väheneminen	Koulutetaan henkilökuntaa tunnistamaan ja kohtaamaan päihdeongelmaisia asiakkaita	Koulutusten määrä ja osallistujat	Sosiaali- ja terveystoimi, Sivistystoimi	Ei ole vielä koulutettu.
	Lisätään erityisnuorisotyöntekijöiden määrää yhdellä työntekijällä	Nuorisotyön yksilötoiminnan määrä	Sivistystoimi	On toteutunut 1.1.2019 lähtien
Liikkumisen lisääminen	Ilo kasvaa liikkuen -ohjelman käytön lisääminen	Osallistuvien päiväkotien määrä	Sivistystoimi	Kaikki yksiköt (13) mukana.
	Liikkuva koulu -ohjelman kehittäminen	Oppilaskyselyt liikkumisesta koulupäivän aikana	Sivistystoimi	Oppilaskysely toteutettiin keväällä 2019
Ylipainon vähentäminen	Kiinnitetään huomiota oppilaiden aamupalan ja koululounaan syöntiin.	Ylipainon väheneminen	Sosiaali- ja terveystoimi, Sivistystoimi	Ylipaino on vähentynyt yläkoululaisten keskuudessa ja lisääntynyt lukiolaisilla ja ammattikoululaisilla.
	Lasten ja nuorten aktivoiminen liikkumaan koulupäivän ulkopuolella	Ylipainon väheneminen	Sosiaali- ja terveystoimi, Sivistystoimi	Ks.edellinen.
TURVALLISUUS				
Lapset huomioidaan aikuisten palveluissa	Toimintamalliin koulutus yksiköissä ja yhteistyön toimintamalleja kehitetään	Työntekijät toimivat toimintamallin mukaisesti	Sosiaali- ja terveystoimi	Osin koulutettu.
Lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisy ja vähentäminen	Marak -mallin käyttöönotto (moniammatillinen riskinarviointi)	Lähisuhdeväkivaltaan liittyvien yhteydenottojen määrä	Sosiaali- ja terveystoimi	Mallin käyttöönotto ei ole edennyt.
Väkivaltatilanteiden ennaltaehkäisy asiakastilanteissa	Henkilöstöä koulutetaan kohtaamaan haastavia asiakastilanteita turvallisesti ja hoidollisesti ennaltaehkäisten tilanteiden paheneminen.	Koulutusten määrä ja osallistujat, väkivaltailmoitusten määrä	Sosiaali- ja terveystoimi	Kaksi MAPA koulutusta järjestetty.
Kiusaamisen väheneminen kouluissa	Otetaan käyttöön sovitut ja tehokkaat käytännöt kiusaamisen puuttumisessa. Koulun nuorisotyön kehittäminen	Kiusaamistapausten määrä Kiusaamistapausten väheneminen	Sivistystoimi	On otettu käyttöön MLL:n kysely kaikilla kouluilla 4. luokasta ylöspäin. Pienemmille oppilaille tehty kysely erikseen. Tulosten perusteella kouluilla sovittu toimenpiteet kouluviihtyvyyden lisäämiseksi ja kiusaamistapausten vähentämiseksi.
KASVATUS; KOULUTUS, OPPIMINEN				
Sähköisten palvelujen laajentaminen	Sähköisten hakemusten käyttöönotto	Sähköisten hakemusten osuus	Sivistystoimi	Perusopetuksessa otettu käyttöön sähköiset kouluapaikkapäätökset, myös sähköiset kuljetushakemukset ja -päätökset,

				sähköiset apip- hakemukset ja päätökset otettu käyttöön Varhaiskasvatuksessa sähköinen hakemus käytössä (98 %).
Oppilaiden tukeminen lähikoulussa	Resurssin kohdentaminen lähikouluihin	Lähikoulussa opiskelevien erityisen tuen oppilaiden määrä, koulujen käytössä olevat resurssit	Sivistystoimi	20.9.2020 erityisen tuen oppilaita oli yhteensä 371 20.9.2021 erityisen tuen oppilaita oli yhteensä 413
	Alle kolme vuotta Suomessa olleiden maahanmuuttajien huomioiminen ryhmäkoossa.	Yleisopetuksen ryhmässä opiskelevien maahanmuuttajien määrä	Sosiaali- ja terveystoimi, Sivistystoimi	Ei huomioida vielä.
	Tukitoimia suunnitellaan yhteistyössä sivistystoimen ja perhepalvelujen kanssa	Asiakaspalaute, koulun ja lastensuojelun arvio. Vanhemman, oppilaan, opettajan ja sosiaalityöntekijän yhteinen arviointi	Sosiaali- ja terveystoimi, Sivistystoimi	Suunniteltu ja kokeiltu uusia toimintamalleja perusopetuksen, lastensuojelun ja vammaispalvelujen kanssa.
Opettajat ja kasvattajat osaavat kohdata erilaiset lapset	Henkilöstöä koulutetaan neuropsykiatrisiksi valmentajiksi (Nepsy)	Koulutusten määrä ja osallistujat	Sivistystoimi	Sotessa on koulutettu henkilöstöä. Perusopetuksessa on toteutettu lyhyempiä mini-nepsy koulutuksia opettajille ja koulunkäynninohjaajille
Psyykkisesti oireilevat oppilaat pystyvät käymään koulua	Kuntouttavalle luokalle lisätään oppilaspaikkoja	Poissaolot vähenevät, nuoret saavat päättötodistuksen	Sivistystoimi	Paikkoja on lisätty.
	Emo -luokkien kokopäiväkoulutoimintaa kehitetään	Oppilaat pystyvät siirtymään takaisin lähikouluunsa	Sivistystoimi	Toimintaa on kehitetty ja oppilaita on pystytty siirtämään lähikouluihin.
LEPO JA VAPAA-AIKA				
Lapsille ja nuorille on tarjolla riittävästi edullisia harrastusmahdollisuuksia	Lapsille suunnattua kerhotoimintaa kehitetään	Kerhojen ja niihin osallistujien määrä	Sivistystoimi	Kerhoja on noin kymmenkunta ja osallistujia noin 200. Koronan vuoksi kerhoja pystyttiin järjestämään aiempaa vähemmän.
Lapset ja nuoret tietävät olemassa olevista harrastusmahdollisuuksista	Tiedotetaan kaupungin ja muiden toimijoiden tarjoamista palveluista samassa paikassa	Ryhmiin osallistuminen, kysely	Sivistystoimi	Kaupungin nettisivuilla on harrastehakemisto ja nuoris- ja liikuntapalvelut tiedotavat omilla nettisivuillaan. Koulun kerhotoiminnasta tiedotetaan Wilmassa.
Nuoret nukkuvat riittävästi	Suunnitellaan ja kokeillaan lasten ja nuorten unikoulua nuorille, joiden vuorokausirytmä on sekaisin	Unikouluun osallistuneiden nuorten luvattomien koulupoissaolojen vähentyminen	Sosiaali- terveystoimi, Sivistystoimi	Ei ole toteutunut.